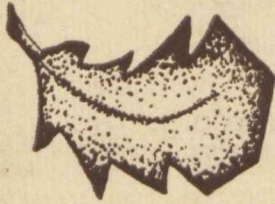
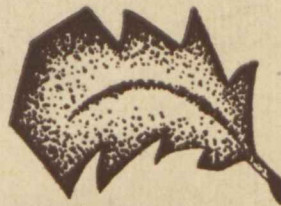

MAI

56181

RIK

1940

SISUKORD:

- Ea Jansen* : KAKS LUULETUST
Helmi Mets : LOOVA EVOLUTSIOONI FILOSOOFIA
Ea Jansen : KRISTJAN RAUA NIMELINE KUNSTIAASTA
Ilmar Reidi :
Hella Raag : A. H. TAMMSAARE „PÖRGUPÕHJA UUEST VANAPAGANAST“
A. Ruga : KADUNUD KARJA OTSIMAS

VÄIKESTE NURK

- Erik Hansen* : MEIE ANGOORA GRI-GRI
H. Jürisson : MUINASJUTT
A. Maastik : MÄLESTUSI MINU SÕIDUST KODUMAALE
Tiiu Reek : VESIVAKSIK
Ants Haasma : JÕULUVAHEAEG MAAL
Ott Ojamaa : HUVITAV PÜHAPÄEV

-
- Olev Eensalu* : INGLISE JA SAKSA MEREJÕUD NING SÕJAPIDAMISE VIISID
E. Vilbert : ALLVEELAEVA ARENGUST
Gunda Rannas : KULTUURRINGI TEGEVUSEST
L. R. : MAJADE SÜSTEEM INGLISE KOOLES

KROONIKA

- Heljo Ernesaks* : ANTON HANSEN-TAMMSAARE LEINAAKTUS MEIE KOOLIS
E. Kana : KOOLIPIDU 1940
Harri Kiisk : MUUSIKAST KOOLIS II
Kaljo Kasuri : MUUSIKAST JA SAKSOFONIST

TEATEID

- G. Rannas* : INGLISEKEELSEAD RAADIOSAATED
MALERINGI TEGEVUSEST
LASKEVÕISTLUS
ÜKS KONTSERTIDEST

RIIK

RIIKLIKU KOLLEDŽI ÕPPURAJAKIRI

NR. 2 (6) MAI 1940

III AASTAK.

№. S. 61.81 *sf 6659*
(27.5.41) Kaks luuletust
Ea Jansen, g. II kl.

Melanhoolia

Nõnda ma elan ja nõnda hia hauda
lähen ma. Korjates kaltse ja rauda
roostest, mis kõduneb. Toose ja karpe,
tallatuid saapaid ja auklikke ürpe,

kuubi, mis kerjuski enam ei kannan,
särke, mis santhi ei selga saa panna
kogun ma. Lāpaselt lehkavat vara
tāis kogu maja ja veered mu tara.

Kommikul palvetan, õhtuti nutan,
pāeval ent nārusid korjama ruttan.

Kõhule kooruke, hīngele mure —
— enne kui kaltsudes lāmbun, ma ei sure.

Mees uktsel

Nāe — valget lumevatti
puistan ma tāis su mafi.
Ent kuigi ust sa ei sulge,
astuda sisse ma ei julge.

Rautatud saapakanna
kuhu sääil võiksin panna?
Punase vaiba ma jälgi
tāis sõtkuks — musti ja mārgi.

Vaiba, mis sulle kallis,
homme sa peseks palis,
pāev läbi hõõruks ja nūhiks,
vahepāäl pisaraid pūhiks.

Jāljed kuid mustad: ei hāvi,
seepārast — jäägu su lāvi
piiriks. Miks naerad nii vastu?
Ma siiski su tuppa ei astu.

Hele ja väike tuba —
— mina ent lähen juba,
mulle teid tuhandeid, sadu,
lumiseid, poriseid radu.

Loova evolutsiooni filosoofia

Helmi Mets, g. III kl.

Millega seletada inimkonna püsivat arengut? Millised tegurid põhjustavad kogu universumi sattumist üha keerulisemasse arenguvormesse? Neile küsimusile on püüdnud vastust leida paljud filosoofid, kuid ükski pole inimsoo arengule nii tõhusaid põhjusi leidnud kui kaasaegne nimekas prantsuse filosoof Henri Bergson (sünd. 1859. a.). Enne teda on püüdnud näiteks darvinism loovat evolutsiooni seletada vaid juhuslikkusega, s. o. kasulikud tunnused, mis eraldavad üksikuid olendeid liigitüübist, olevat tekkinud juhuslikult. Järelikult on kogu inimsoo areng vaid juhuseist sõltuv. Kuid niisuguse seletuse juures jääb mõistmatuks arengu protsessis selle tähtsaim, nimelt loov osa. Teine teooria, mis kannab nimetust uus-lamarkism, püüab väita, et evolutsiooni paratamatuks tingimuseks on kohastumine ümbruse ja elutingimustega. Kuid selle teooria juures tekib kohe vastuväide. Nimelt, et inimene, olles veel madalal arenguastmel, lõppeks kohastus pingutuste tagajärjel oma ümbrusega ja elutingimustega, kuid jätkab siiski pidevat arengut. Eks inimene võinuks oma arengus nüüd peatuda. Nii leiame, et ülalmainitud teooriad pole küllalt veenvad, et selgitada meile evolutsiooni juhtivaid põhjusi. Neid selgitab väga veenvalt Bergson oma filosoofias. Ta ütleb, et tõeline elu on loov evolutsioon, mille põhjuseks on pidevalt voolav ürgeline eluhoog (*élan vital*), sisemine impulss, mis kannab elu üha keerulisemasse avaldusvormesse. Bergson on väga põhjalikult tegelnud mainitud probleemiga, mille tõttu tema filosoofiat nimetatakse ka loova evolutsiooni filosoofiaks. Nagu juba mainitud, on tõeline tegelikkus loov eluhoog ja inimene on selle loova eluhoo osaline kandja.

Enne Bergsoni on püütud tegelikkuse tõelist olemust (eluhoo) tunnetada intellektiga, kuid Bergson ütleb, et tõeline sisemine elu on otseselt ja parimini tajutav ainuüksi intuitsiooni — inimvaimu sisemise enesevaatluse — sisemise kaemuse abil. Intuitiivne tunnetus eitab intellekti tõe tunnetajana, olles tõlgendatud paljude filosoofide poolt eri viisil. Kuid üks põhimotiiv läbib siiski kõikide nende filosoofide vaateid intuitiivse tunnetuse kohta. Nimelt, et intuitsioon on tungimine objekti olemusse ja inimhinge ühinemine sääl sellega, mis on omane ainult sellele objektile või indiviidile, s. o. hinge ühinemine sellega, mis on sääl individuaalset ja järelikult sõnus väljendamatut. Intuitsioon püüab seda inimhinge ühinemist mingi objekti või indiviidiga saavutada vahetumalt

ilma ühegi välise mõjuta. Intuitsiooni mõistame kergemini, kui ütleme, et see on teatav sisseelamine, mis esineb sagedamini näit. kunstnike ja kirjanike, kui nad inspiratsiooni tagajärjel saavad mingisuguse sisseelamise (valgustatud hetke), mis sunnib neid loomingule. Siin ilmneb selgeimini voolav eluhoog. Ka kunsti nautija ühineb intuiitiivsel teel kunsti loomingu sõnus väljendamatu osaga, kui ta püüab sellesse sisse elada. Igas inimeses kõneleb *élan vital*, kui ta eneses tunneb igatsust saada paremaks ja õilsamaks. Järelikult loov evolutsioon põhineb intuitsioonil. Kui püüame keskenduda oma hinge vaatlusele, siis võime sääl näha alati eluhoogu, võime näha elu tema arengul — igaviku vormis, sõltumata tänasest ja homsest, tajume nähtuste lakkamatut muutuvust ja voolavust. Intuiitiivsel teel võimaldub meil peirida elu dünaamilist voogamist, kuna intellektiga tunnetame reaalses maailmas vaid staatilisi hetki, tükeldame kõiki voolava elu nähteid. Intellektiga haarame asju vaid väljastpoolt, kuna intuitsiooniga tabame nende sisemist tõelist olemust, loovad arengut. Välismaailmas on reaalsed esemed kergesti üksteise kõrvale asetatavad, kuid meie hingelises maailmas pole muud kui pidev hingeliste olukordade vastastikune läbitungimine.

Intuiitiivselt tunnetades taipame, et olevik pole piiritletud kindlate kontuuridega, vaid see on ajavahemik, mis on läbi põimitud minevikust ja haarab tulevikku. Siin tuleme mõiste juurde „reaalne kestus“ — s. o. elu. See kestus on mineviku pidev progress, mis närib tuleviku kallal, üha paisudes edasi sammudes.

Intuitsiooni on Bergson võrrelnud loomade instinktiga. Inimese juures on aga see instinkt saanud teadvuslikuks ja evib intuiitiivse tunnetuse nime. Intuitsiooni ei suudeta matemaatilise täpsusega defineerida. See jääb teaduslikult sõnastamatuks ja järelikult hämaraks mõisteks. Seda võib vaid tunda. Kuid keegi ei suuda intuitsiooni olemasolu eitada. See evib määratu tähtsuse inimsoo üldises arengus. Suured ja üllatavad teod maailma ajaloo kõnelevad sügavast intuiitiivsest tunnetusest ja järelikult ka tormiliselt pulseerivast eluhoost, mis on veenvaimad alused inimühiskonna arengule tõusu suunas.

Seepärast tasub vaeva vahel eemalduda ainuüksi intellektiga tajutavast staatilisist nähteist koosnevast välismaailmast ning keskenduda sise maailma ürgse eluhoo väljenduste pideva muutuvuse vaatlusele oma enese hinges.

Kristjan Raua nimeline Kunstiaasta

Ea Jansen, g. II kl.

Sõdade ja suurte ühiskondlike ümberkujunemiste hetkil näivad kultuuriväärtused muutuvat mõtteuks luksuseks. Kui inimene või rahvas võitleb oma eksistentsi säilitamise eest, siis tõuseb esiplaanile *i n s t i n k t* ja taandub *v a i m*. Sellist olukorda näeme ka praegu enda ümber, aga me teame, et see, mis siiski edasi kestab, on *l o o v v a i m*, et ainukesed püsivad ja absoluutsed väärtused on loova vaimu loodud väärtused resp. kultuuriväärtused. Hinnatagu neid hetkeliselt ümber nii palju kui tahes.

On aga meevimatu tõik, et *r a h v a* poolt pole kultuuriväärtusi kunagi küllaldaselt hinnat ja looval vaimul pole kunagi olnud täiesti vabu ja avaraid tegutsemistingimusi, olgu ajad *e r a k o r d s e d* või mitte. Kultuuri kandjad on alati olnud üksikud, ja seda eriti kunstide aspektilt.

Ometi on muusikas, kirjanduses ja kujutavas kunstis kui ka teistel kunstialadel nautimisevõimalus avat igapähele, on vaja vaid avastada see puhtaim ja komplitseerituim nauding Nii loojale kui nautijale velvib kunst rahuldustunde, mis vaevalt saavutatakse kuskil mujal.

Seepärast on tervitatav iga üritus, mis toob rahvast kunstile lähemale. Seepärast kiitkem ka meie kujutavate kunstnike üritust kujutava kunsti ja rahva lähendamiseks ja kunstielu intensiivsemaks kujundamiseks üldse — Kristjan Raua nimelist Kunstiaastat.

Näib, et ometi kord on meie kunstnikkond taiband oma ülesande kõrgust, loobund omavahelisist väiklusist ja leidnud ühise keele ühise ülesande fäitmiseks. Seda osutab faktiliselt kunstnike koondumine Eesti Kujutavate Kunstnike Keskühingu — EKKÜ — ümber. Ainuke eraldunu on veel „Pallase“ kunstnikeühing, aga sellest lahkusid distinktsed liikmed Ed. Viiralt ja Joh. Grünberg ja liitusid keskühinglasiga. Nii ühinend kunstnikkonna kui ka organiseerit seltskonna ja riigi-, omavalitsuse- ja erasutiste koostööl läbiviidavaks Kunstiaasta programmiks on siis kõigepäält korraldada ja organiseerida avaramaid võimalusi kujutava kunsti arenemiseks Eestis, et tõsta ja süvendada meie kunstielu ja kunstikultuuri üldist taset ja teha kujutava kunsti avaldusi kättesaadavaks võimalikult laiemaile rahvakihtidele. Selle kõige juures suurim tähelepanu süunata tänavu 75-aastaseks saava eestilisima ja jõulisima vanameistri Kristjan Raua loomingule ja tema teeneile meie kujutavas kunstis.

Kunstiaasta avaaktus kavatsetakse korraldada veel aprillis Tallinnas, pääaktus 23. oktoobril Kr. Raua sünnipäeval samuti Tallinnas.

Ea Jansen

Linoollõige

Saksofonimängija

Edasi kavatsetakse eespoolmainit eesmärkide saavutamiseks korraldada kaks suuremat kunstinäitust ühes loenguiga Tallinnas ja teisis suuremais linnus, rändnäitus maal; valmistada film „Eesti kunst ja kunstnikud“; luua püsivaid eeldusi „Eesti Kunsti Aastaraamatu“ ilmumiseks jne.; eriti huvitav üritus — kavatsetakse välja arendada Eesti Kunstisalong Tallinnas kunstiteoste alatise näitusena ja müügikeskusena. Pääle selle on veel ette nähtud eesti iseseisvusaegse kunstiloomingu erimitsevaimate saavutuste auhindamine ühes loojate austamisega ning vastava näituse korraldamisega ja nimistu koostamine tähtsamate hoonete ja väljakute kohta kogu riigis, mis vajavad esmajoones kunstilist kaunistamist, andmaks sellega kunstnikele eeldusi ja võimalusi loomiseks. Kavatsetakse ka veel korraldada võisflusnäitus Kunstiaasta auhindadele. — Need oleksid mõningad olulisimad

momendid *Kunstiaasta* programmist.

Kui kunstnikel ja seltskonnal selle täitmiseks jätkub samasugust entusiasmi ja indu, millega nad on tegutsenud tänini, siis kahtlemata Kunstiaasta annab meie rahvale palju ja lisab midagi meie kultuurile.

A. H. Tammsaare „Põrgupõhja uuest vanapaganast“

Ilmar Reidi, g. II kl.

Moto: Vastu voolu!...

Tammsaare oma tõe ja õiguse otsinguil üllatas meid veel viimisel hetkel enne oma surma „Põrgupõhja uue Vanapaganaga“, mis esindab romaaniiliiki, mille taolist pole Eestis varem keegi kirjutanud, tekitades seega rohkesti segadust arvustajate ringkonnis, kes pole seni suutnud lahti harutada selle teose küll kokkuvoolavat, küll laialivalguvat filosoofilist mõtete koestikku ning viimasest hargnevaid üksikuid imepeeni mõtteniidikesi. (Ei tarvitse arvata, nagu püüaks ka nende ridade kirjutaja selle raske ülesande lahendamisele pretendeerida.)

Lehitsenud seniseid arvustusi, võib veenduda selles, et vaevalt on mõni varemilmunud raamat meie kirjandusloos esile mananud nõnda palju erinevaid arvamusi ja eri seisukohti: mõni näeb selles paljast ekspluateerija ning viimase ohvri vahekordade selgitamist ja allakriipsutamist; teised vihjavad rahvaluule osatähtsusele; mitmed — peab ütleva enamus — peavad seda veendunult ühiskonna- ja kultuurikriitikaks; üks aga arvab koguni, et kõigil eelnevail võivat olla õigus, sest autoril jätkuvat igäühe jaoks midagi.

Viimase, nimelt „Loomingu“ ülevaate-kirjutaja seisukohaga näib olevat kergeim ühineda, sest tõepoolest tahaks nagu kõiki neid elemente, mida iga üksik arvustaja on avaldanud, leida selles paradokslike mõtete rägastikus. Ent paraku pole ka tema suutnud näha, et selles teoses pääle kõige eespoolmainitu leidub midagi veelgi sügavamam, üldinimlikumat. On ainult julgetud teha oletusi, nagu tahtnuks Tammsaare näha selles midagi rohkemat, peidetut allegooria varju; seevastu on mõni koguni arvanud, et autor on ajaviiteks produtseerinud mingi labasekoelise jandi, millel pole mingit sügavamam väärtust. Ometi peitub selle taga enam: Tammsaare pole mitte tahtnud ainult allegoriseerida meie nüüdisaegset elu, mitte ainult esile manada selle varjukülgi ja naeruväärsusi, vaid ta on näinud Põrgupõhja Jürka elus ja võitlusis ning õndsakssaamise taotlusis (viimast laadi küsimused on teda juba varemaiski teoseis huvitanud) kogu inimkonna võitlusi kultuuri ja tsivilisatsiooniga ning samalaadseid

pürgimusi õndsakssaamise järele (nagu autor ise ühele oma sõbrale kord selle teose üle vesteldes olevat tähendanud, nentides muide ka teatava kurbusega, et keegi arvustajaist polnud antud hetkeni tabanud tema sügavaimat mõtet). Seega võime selles teoses märgata kahekordset allegooriat: esiteks kergemini seeditavat ühiskonna- ja kultuurikriitikat, mida on kohati kaunis valuski lugeda, ja teiseks sügavaimate üldinimlike probleemide varjatud esitamist, mille lahtiharutamiseni (vähemalt nende ridade kirjutaja teada) keegi pole seni jõudnud.

Siin avaldub autor mitte ainult suure kirjanikuna, vaid ka filosoofina (oleme seda tendentsi märganud juba varem „Elus ja armastuses“ ja näidendis „Kuningal on külm“), kes ise elust kõrvalseisjana on seda teravapilgulise vaatejana-skeptikuna jälginud ning jõudnud seejuures väga skeptilisile tulemusile. Ta näitab inimese sügavaimalt traagilist võitlust (kuigi varjatult), mis viib katastroofini, purustamani oma tööd ja loomingut; hetkeni, millal ta on muutunud määratsevaks kõike-purustajaks ning kõike-hävitajaks; hetkeni, millal ta on kaotanud valitsemise iseenda üle. Autor on aru saanud sellest traagilisusest, kuid ka tema pole suutnud leida sellest väljapääsu ja juhatada õiget teed. Ta nendib ainult inimkonna traagilist saatust kui tõika läbini skeptikuna, suutmata meile seejuures anda lootust sellest väljapääsemiseks (või ehk siiski leidub mõni lootuskiir väikeses „Kubujussikeses“, millega ehk ometi tahab autor pisut leevendada oma pessimismi?).

Oma mõtete varjamiseks, ühtlasi aga ka endale võimaluste hankimiseks, ja et teiselt poolt seda paremini esile tuua, on autor oma romaaniafilosoofia vormiliseks kujuks valinud muinasjutu, rahvaluulest tuntud Kaval-Antsu ja Vanapagana motiivi, mis on edasi arendatud ning toodud meie praegusesse ühiskonda, kus esimesest on saanud tänapäeva süd ametu ja omakasupüüdlik rikas talupidaja, kes oma salakavalust kasutab lihtsust ja loomulikku jõudu ning siirust sümboliseeriva (eks ole tegelikult inimkond niisugune! — muu on talle poogitud kultuuri ja tsivilisatsiooni arengu) Vanapagana ekspluateerimiseks.

Selle teose omapärana tuleb nentida reaalsuse ja irreaalsuse piiride täielikku kaotamist ning kõige ja kõigi pää-pääle-pööramist, mis on läbi viidud ebatavaliselt realistlikult ürg-eestilises miljões, andes seega autorile suuri vabadusi peita fantaasia ning ka müstika alla oma tõelisi mõtteid ja vedada lugejaid ning arvustajaid ninapidi.

„Põrgupõhja uus Vanapagan“ on tammsaarelikem teos, millega autor meie belletristikat on rikastanud, pannes aluse eesti satiirilisele ja filosoofilisele romaanile, mis jääb väärikalt püsima meie kirjanduspõhisam-

maste seas, lootusega peatselt murda ka kõik keeltemüürid ja tungida teiste rahvaste teadvusse väärilise kaaslasena maailmakirjanduse suurteoste hulgas.

* *
*

Tööd rühmav Vanapagan ja teda kavalusega (õigemini arukusega) ekspluateeriv Kaval Ants on kujud otse tänapäevast. Võib arvata, et need päätegelased on mõeldud suurrahvaste seisuste märgitsemiseks, sest suurrahva kõrgemal klassil on enam võimalusi rumalat ja pimedat massi otse oma käega voolida endale vastuvõetavaks. Sellelt seisukohalt võib romaan näida ühiskonnaromaanina.

Kuid teos ei hõlma mitte üksi kahe seisuse suhet, vaid ka usulisi veendeid ja tõekspidamisi. Sügavalt liigutavad on Jürka kõnelused kirikuõpetajaga, ta pime usk õndsakssaamisse. Kas pole see jälle kõrvutamine massiga, kes samuti usub, et saab õndsaks, kui on võimalikult palju omaenda verd lasknud imeda oma isandail?

Kuid nüüd teose müstilisim osa: Vanapagana sarvede-küsimus ja ta matus. Tõesti raske on selgusele jõuda, kas autor on Vanapaganal sarvedega esineda lastes taotlenud lihtselt müstikat või toetunud müüdilisele ainekule. Niisama salapäraseks jätab Tammsaare ka Jürka surma. Olevat ta ju ka kord küsinud: „Kas saite seda teost lugedes väikese müstilise elamuse?“ Ja kui küsitav jaatanud, ütelnud autor: „Siis olen saavutanud, mida taotlesin.“ Ometi ei taha uskuda, et see on kõik: kindlasti peitub teoses avaram ja sügavam tundeelamuse taotlemine, kui seda on pelk müstika.

Muide olgu siin tähelepanu juhitud seigale, et Tammsaare lemmikautoriks on alati olnud Dostojevski, kelle sugulust võime selleski teoses leida, ehkki autor on välja jätnud kõik üli-dostojevskiliku: nii ei esine selles teoses säärast hingematvat viletsust ja haisvat vaesuse-armetust nagu Dostojevski romaanis.

Oma lembusega tütre Riina vastu, oma usaldavusega ja oma ülesamatu rumalusega mõjub Jürka lugejaisse sümpaatselt, kuna seda vastikuma tundub Kaval-Ants.

Nõnda võiks esile tuua lõpmata hulga mõtteid sellest teosest, sest selle poolt elustatud arutelu on piiritu. Piirdun väheste esiletõudud mõtetega, sest selle romaani ideestik on liiga laiaulatuslik siinkohal väljendamiseks.

Hella Raag, prog. V-a kl.

Kadunud karja otsimas

A. Ruga, g. I kl.

Kõnnib kurvalt tütar noori,
Tütar noori, neid nägusa,
Mööda pikkkada radada.
Oma karjada kadunut
Kurdab kullerkuppudelle.
Kes küll vastu puutunesi,
Puutunesi, juhtunesi?
Vastu puutus päevahene,
Juhtus päeva, poisikene.

Neidu hohe küsimaie,
Üiga päevalta pärima:
„Kas on päeva karja näinud?
Kas on kadunut kohanud?“
Ei ole päeva karja näinud,
Ei ole kadunut kohanud.

Kõnnib kurvalt tütar noori,
Tütar noori, neid nägusa,
Mööda pikkkada radada,
Kaudu karjatee kivise.
Oma karjada kadunut
Kurdab kullerkuppudelle,
Halab angervaksadelle.
Kes küll vastu puutunesi,
Puutunesi, juhtunesi?
Vastu puutus ku'uhene,
Juhtus ööde valitseja.

Neidu hohe küsimaie,
Nuggissilma nõudemaie:
„Kas on õõ mu karja näinud?
Kas on karjani kohanud?“
„Ei ole karjasi kohanud,
Ei ole näinud, ei ole kuulnud.“

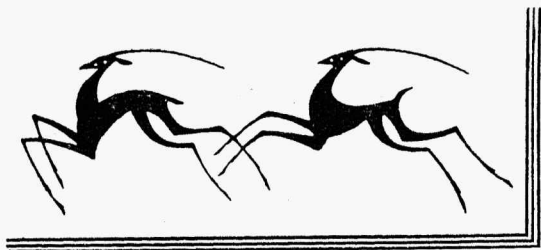
Jälle kurvalt tütar noori,
Tütar noori, neid nägusa
Tipib pikkkada radada,
Kadakasta teeda kaudu.
Oma karjada kadunut
Kurdab kullerkuppudelle,
Halab angervaksadelle,
Nutab noorele rohule.

Kes küll vastu puutunesi,
Puutunesi, juhtunesi?
Vastu puutus tähehene,
Juhtus tähti poisikene.

Neidu hohe küsimaie,
Täheelt teada tahtemaie:
„Kas on tähti karja näinud?
Minu karjada kohanud?“

Küll on tähti karja näinud,
Kadund karjasi kohanud.
Täht viis neiu karja juurde,
Poissi neiduda juhatas.

Wäikeste nurk

MEHE ANGOORA GRI-GRI

Erik Hansen, algk. III kl.

I

Ühel suvel, möödudes mänguasjadekaupluse aknast, silmasin tillukest puuri kolme halli olendiga. Neil oli paks karv ja saba, kollased metsikud silmad. Üks neist meeldis mulle eriti; ta evis roosa nina, valge maniski, valged vurrud ja käpad. Koduteel mõtlesin üha temale. Soovisin endale h'rmsasti niisugust loomakest, kuigi ma ei teadnud üldse, kes niisugune võis olla. Öhtul jalutasin juba jälle poe akna ees ja uudishimust aetuna astusin poekesse ning küsisin muride hinda. Kaupmees vastas ja ma leidsin selle mitte liiga kõrge olevat nii kenade loomade eest. Soovisin ka veel teada saada looma liiki. Lahke mees ütles, et need pidavat olema eritõugu angoora kassid. Valisingi selle kiisu, mida ma juba hommikul olin imetelnud. Ladusin raha letile ja küsisin müüjalt, kuidas niisugust elaja-beebit koju saab vedida. Vastuse asemel upitas vanamees mulle muri sülle. Kass alguses turtsus ja kriipis veidi mu riideid, kuid leides, et ma ei liiguta, rahunes ja hakkas isegi nurru lööma. Koju jõudnud, panin kiisu veranda põrandale, mille ta võttis vastu ägeda sirutamisega, oli ta ju teinud läbi pika reisi ja ta liikmed olid selle aja jooksul kangeks läinud. Meil oli sel ajal veel teine kass. Viimane oli päris harilik loom lühikese karvaga ja värvilt hallikirju. Ka tema oli nüüd igapäevaselt hulkumistuurilt koju jõudnud, et võtta vastu õhtune piimaportsjon. Silmates võõramaise välimusega „muri“ liginemas, ärkas temas esiisade uhkus ja suursugusel kombel turjakarvu püsti ajades liginemas ta kaasvõitlejale. Angoora-miisu käitumine pani mind üpris kohkuma: endised metsikud silmad muutusid veelgi rohelisemaks ja küüru selga tõmmates ja siis, nelja jalgaga korruga õhku hüpates, ründas ta vastast nii ootamatult, et ma päris hämmastusin. Hoovikass aga oli väledam ja tõmbus kõrvale. Seks kor-

raks oli lahing lõppenud ning vaenulised väed läksid mõlemad oma piimatasside juurde, mis mu öde oli juba kõrvaltuppa asetanud. Öhtune kaklus ja pikk teekond poest koju oli angoora-muri nii väsitanud, et ta pääle öhtusööki puges oma pehmesse korvi ja uinus peagi.

II

Järgmisel hommikul ärrganud, oli mu esimeseks ülesandeks oma loomakesi vaatama minna. Astudes magamistoast saali oli mu imestus suur: nägin uut kiisut istumas rahulikult tualettlaual ja uurival pilgul vaatamas peeglis endasugust vastasistujat. Ta pidas nähtavasti aru, kas kriimustada vaenlast või mitte. Lõppeks ta näis olevat otsusele jõudnud. Ta tegi käpaga kärsitu liigutuse ja nõelteravad küüned tabasid vastast otse silma, kuid see ei annud tagajärgi. Kuuldus vaid hele kriiksuv toon. Leides, et säärane teguviis on tulemuseta, katsus ta hammustada. Seekord kuuldus ainult plaks: kiisu hambad olid kokku läinud ilma vaenlast tabamata.

III

Pääle pikki kaalutlusi, mis panna uuele kodakondsele nimeks, tuli mul meelde neegrijumala nimi Gri-Gri. Selle me talle panimegi. Ristimine toimus sellekohase tseremooniaga. Ristiisaks olin mina, ristiemaks mu öde. Ma valasin kopsikutäie vett ristilapsele pähe, mispääle ta sai rahustuseks veiniklaasist piima. Lõppakt oli see, et panime talle nukuriided selga ja väikesed kingad jalga, siis tõstisime ta kirjutuslauale kõndima. Sääl algas suur libisemine, kuna lauaplaat oli poleeritud ja Gri-Gri mitte harjunud käima kingades. Vaesesekesel läksid jalad laiali või vajusid tegevusetult kõhu alla.

IV

Kord juhtus naljakas lugu. Ühel ööl, kui rahulikult puhkasin, ärkasin südantlõhestava karje pääle. Kräuu, Kräuu — nii umbes kostis tosin kordi. Kui mu kannatus viimaks katkes ja ma läbi akna õue hüppasin, kuuldus viimast korda jumalagajätku: Kräuu-niaunurr, ja roheliste põlevate silmade hülgusel kadus sireen pimedusse. Hiljem hakkasime kutsu-ma oma kiisut Gri-Gri SOS häire. Järgmisel hommikul pääle alarmiööd, kui istusin lahtisel rõdul hommikeinel, nägin mööda teed isikupärasel viisil sörkimas Gri-Gri'd. Ta astus rõdule ja võttis näljaselt vastu toore lihatüki. Märkasin kahjatsusega, et ta selga oli hammustatud päris korralik haav. Andis enne tükk aega, kuni ta viimase löömingu jäljed paranesid.

V

Vahel tuli ka Gri-Gri'd pesta. Kui kastsime ta vette ja pesime seebiga,

muutus muidu nii paks loom kondiseks nagu luukere, kuna ta karv kleepus siis keha külge. Pärast pesemist kuivatasime ja kammisime teda ning raputasime lõhnaõli pää pääle, sest et ta mujalt selle ära lakkus — ju see talle siis maitstes. Lõppeks asetasime ta voodisse.

VI

Saatuslik lugu juhtus temaga talvel. Ühel päeval enne jõule läks ta minu kirjutuslauale mängima. Ilusas kaares hüppas ta vastu antiikvaasi ja lükkas selle maha. Imekombel see aga ei, purunenud. Kass ise oli nii ehmunud, et põgenes lahtiolevasse laualaekasse.

*

Kiisut meil küll ei ole enam, kuid tema pilt püsib meil ikka veel laual ühes temale pühendatud motoga:

Au murile, vahvale kiisule!

Muinasjutt

H. Jürisson, algk. IV kl.

On aasta 2220. Õpilane Lille-Lii ärkab hommikul kell kümme erilise äratusmasina tõttu.

Toimetustega on tal aega küllalt. Voodis lamades riietub ta. Siis vajutusega nupule siseneb söögilaud, kaetud igasuguste omapäraste toitudega. Pääle söömist vajutab Lille-Lii uuesti nupule ning söögilaud väljub uksest.

Järgmiseks võtab Lille-Lii mapi ja astub uksest välja oma aerodroomile.

Paari hetke pärast tõusebki ta ülilmoodne lennuk õhku ja mõne sekundi möödudes maandub Lille-Lii kooli lennuväljal — koolimaja katusel.

Katuselt viib lift õpilased klassidesse.

Lii võtab mapist oma õppetarbed, näiteks tasku-kirjutusmasina, spikri-aparaadi ja teised vahendid, ja asetab need oma kirjutuslauale.

Siis võtab ta taskust telefoni ja etteütlemismasina. Asetanud needki kohale, istub Lille-Lii mugavasse ja pehmesse tugitooli. Igavuse peletamiseks hakkab ta vaatlema taskukinofilme.

Varsti algab tund. Õpetaja istub õpetajatetoas, lehitsedes ajakirju. Ta jälgib pikksilma kaudu tundi, jagades käsklusi valjuhääldaja abil.

On eesti keele tund — etteütlus. Etteütlus on meeldiv nii õpilasile kui ka õpetajaile. Õppurid vigu ei tee etteütlemismasina tõttu ja õpetajail

on veaparandusmasinad.

Veaparandusmasinad töötavad nii: õpilased lasevad oma tööd masinasse, kust vihikud allkirjamasinast läbi käies õppurite juurde tagasi tulevad.

Järgneb vahetund. Õpilased vajutavad nuppudele ja telegraafi teel saabuvad kooli soojad lõunad.

Järgneb aritmeetika tund. Selles tunnis on Lille-Liil vaja juba enam mõtlemismasinat.

Möödub ka see „raske“ tund, möödub jälle vahetund ja siis seisab tunniplaanis: ajalugu.

Selles tunnis käseb õpetaja vajutada filmiaparaadil nupule 1940. Õpilased vaatavad 1940-nda aasta elu ja lõbusid filmilindilt. Nad naeratavad vaadeldes selle aja koole.

Kuid möödub ka ajalugu, nagu eelmisedki tunnid.

Neljandaks tunniks on maadeteadus. Selles tunnis on kavas ekskursioon kuule.

Varsti tõusevadki terve klassi õpilaspere lennukid õhku, jõudes ikka lähemale ja lähemale kuule.

Peagi maanduvad lennukid. Õpilased vaatlevad kuu maastikke ja omapärasusi.

Kaua ei ole aega olla huvireisil. Varsti on õppurid jälle klassis, õppides looduslugu. Loodusloos õpitakse hernest. Lille-Lii ei tea hernest midagi muud, kui, et sellest keedetakse suppi.

Lõppenud on koos looduslootunniga ka kogu koolipäev. Lille-Lii pöördub lennukis koju. Pääle einet paneb Lii tööle õppimismasina.

Siis sõidab ta külastama oma sõbratari Kaie-Miid.

Veenud lõbusalt säääl aega,
Jumalaga jätnud Maega,
kes on Kaie õde, väike,
isa-ema tillu päike,
lahkub õhtul õppur Lii,
Teda saadab sõber Mii.
Jõudnud koduukse taha
Lii'kse jätab Miike maha.
Kaielendab kiiruga
oma koju puhkama.

See kõik oli ainult muinasjutt — kujutelm. Ikka veel käivad õpilased jala koolis. Ka puuduvad igasugused masinad.

Kuid võib-olla täituvad kõik kujutelmad tulevikus. Võib-olla?

Mälestusi minu sõidust kodumaale

A. Maastik, algk. IV kl.

Alustasin oma sõitu laeval, mille nimi oli „Remo“. See seisis Sydney's kai ääres ja võttis laadungit pääle. Kail kihas elav liikumine. Töölised tõstsid viljakotte liikuvale lindile, mille üks ots oli kail ja teine laeval. Kraanaga tõsteti raskeid pakke. Need pakid olid reisijate omad, kes olid pikale reisule asunud.

Kesköö paigu sõitis laev merele. Lahkumisel viskasid kaldalolijad oma sõpradele, kes olid laeval, serpentiine. Laevalolijad haarasid nendest kinni ja hoidsid neid niikaua, kuni laev hakkas eemalduma. Siis katkesid linnid ja katkesid ka viimsed sidemed Sydney'ga. Laev sõitis ulgumerele. Merelt paistis Sydney väga ilusana oma miljonite tulede säras.

Kui teisel hommikul ärkasin, läksin laevalaele. Meid ümbritses sinav meri. Maad polnud kuskil näha. Laeva järel lendlesid albatrossid, kes aegajalt veepinnale laskusid, et uuesti lendu tõusta hõbedase kalaga nokas. Need linnud on kajakatest suuremad. Albatrossid lendavad kajakast palju kaugemale merele. Kui albatrossi pole enam näha, siis võib nädalaid sõita, enne kui saab näha maad. Pole muud kui taevas ja lainetav ookean.

Ühel päeval, kui seisin laevalael, nägin vaala. See oli väga suur. See oli ainuke vaal, mida nägin kogu oma reisul.

Mitu päeva möödus ilma millegi eriliseta.

Ühel päeval ilmusid nähtavale imelikud tiibadega kalad — need olid lendavad kalad. Lendavad kalad on umbes heeringa-kujulised ja mõned on natuke väiksemad. Kord sattus üks kaladest laevalaele. Neid kalu oli ainult India ookeanis. Ka nägin ma delfiine, kes parves laevaga võidu ujusid.

India ookeanis ületasime ekvaatori. Harilikult on säääl väga palav, kuid just eelmisel õhtul enne ekvaatorit oli kange torm. Selle mõjul muu-

tus ilm külmaks. Sel õhtul, kui ületasime ekvaatori, olid laevalael olijail kõigil mantlid seljas.

Lähenesime Kolombole. Laev jäi säääl reidile. Laevalt sõitsime mootorpaadiga maale. Kui me maale jõudsim, hakkasid hindulased kohe meid tüütama. Nad pakkusid end teejuhtideks, kuigi oskasime linnas isegi käia (isa ja ema olid säääl varem käinud). Väikesed hindu lapsed jooksid meile järele ja nurusid armuande. Pääletükkiv juht ei jätnud meid ikkagi rahule, vaid tülitas meid kogu aeg.

Jõudsim suurele puuviljaturule. Säääl rippusid suured kobarad banaane. Turul oli ka palju ananasi. Kõiksuguseid puuvilju oli siia toodud. Otsim sääält kaks suurt kobarat banaane. Säälsed banaanid on väga magusad. Kobarad olid nii rasked, et neid pidi kahe inimese vahel kandma. Otsim ka mõned ananased ja läksim edasi.

Tänaval oli väga elav liiklemine. Rikšad, elevantid, autod ja kaupmehed oma hobueslitega liikusid läbisegamini tänaval. Mis Kolombos eriliselt silma puutus, oli väga roheline ja lopsakas taimestik.

Kui olime juba küllaldaselt linna vaadelnud, läksim laevale tagasi. Laevale ei pääsenud mootorpaadiga ligigi. Laeva ümbritses terve laevastik väikesi paate. Need olid koormatud kõiksuguste kirevate kaupadega: vaibad, kimonod, mustast puust elevantid, jäätis, puuvili jne.

Õhtul hiivas laev ankru ja lahkus Kolombost.

Kolombo ja Punase mere vahemikul tabas meid suur torm. Laev viskus ja tantsles lainete harjul. Meri mässas ja vahutas. Torm oli nii tugev, et laev ei võinud oma harilikul sõiduteel sõita. Ta sõitis Sokotra saare tagant läbi. Torm rauges alles siis, kui jõudsim Punasele merele. Punasel merel oli väga palav. Tuuleõhku polnud üldse. Üle laevateki pandi suured purjeriided, nii et päike ei saaks reisijaile liiga teha. Purjeriiete all oli päris mugav olla. Punane meri oli täiesti tumesinine, taevast oli heleroheline ja mõlemal kaldal olevad kaljumäed lillakad.

Mõne päeva pärast sõitsim Suessi sadamasse, kus laev jäi, samuti kui Kolombos, reidile. Sääält algab Suessi kanal. Suessi kanal on nii kitsas, et kaks laeva ei saa üksteisest mööda sõita. Meil tuli Suessis kaua aega oodata, et kanalist läbi sõita. Kui kanalist tulevad laevad olid lahkunud, tossutas laev kanalisse. Oli öö. Laeva ninas oli suur helgiheitja, mis valgustas teed. Meie laevale järgnes terve rida teisi aurikuid. Need olid samuti helgiheitjaiga varustatud. Nii sõitsim kogu öö.

Kui hommikul ärkasim, sõitsim ikka veel kanalis. Aafrika-poolsel kaldal oli palju kanali korrashoiu eest hoolitsevaid jaamu. Need olid väikesed majakesed, ümbritsetud mõne palmiga. Araabia-poolsel kaldal ei

olnud mingeid asundusi ega ühtki palmi.

Keskpäeval jõudsi Port Saidi. See linn asub Suessi kanali lõpus. Sääli tulid kaupmehed paatidega kaubitsema, samuti kui Kolombos.

Pärismaalased sukeldusid laevalt visatud raha järele ja töid selle põhjast üles.

Umbes nädala pärast hakkas paistma Malta saar. See saar on Briti sõjalaevade baasiks. Sellele on ehitatud linn. Saare sadamaks on laht, mis ulatub kaugele saare sisesse.

Oli õhtu, kui sõitsime Malta sadamasse. Sääli oli palju Briti sõjalaevu.

Malta linn asetseb kõrgetel kaljudel. Tänavad on kitsad ja muist on nagu trepid. Majad on vanad ja roheliste aknalukidega.

Oli õhtu, kui külastasime linna. Õhus tiirles mõni lennuk, mida sõjalaevadelt helgiheitjaiga vaadeldi.

Päiale jalutuskäiku linnas sõitsime gondliga laevale tagasi.

Laev jätkas hommikul sõitu. Kui laev ankru hiivas, leidsin ankrult tüki koralli. Teel nägin ma tuldpurskavat mäge. Selle nimi on Stromboli. See asetseb väikesel saarel. Mäe jalal oli palju villasid. See mägi purskab tuld ja kive iga kümne minuti tagant. Laava voolab mäe põhjapoolset külge mööda alla.

Mõne päeva pärast ilmus nähtavale Genua linn. Genuas lõppes ka minu laevasõit. Genua on suur sadamalinn. Ta on ehitatud mäe küljele.

Genuast jätkasime sõitu läbi Euroopa.

Läbisõidul Euroopast meeldis mulle kõige enam Šveits oma virvendavate järvede ja haljendavate viljapuaaedadega. Šveitsis möödusime mägedest, millede tipud olid kaetud igavese lumega.

Kenimate linnadena looduse poolest paistsid mulle mu reisul olevat Tallinn, Malta ja Sydney.

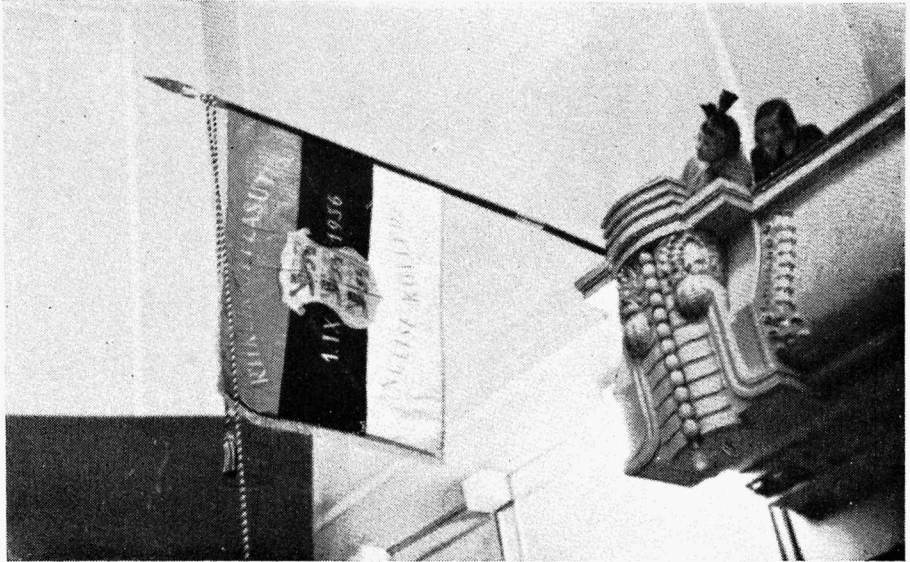
VESIVAKSIK

Tiiu Reek, prog. I kl.

Minu koduaias Meriväljal asetseb kaks tiiki. Üks neist on kaunis madal ja selle põhjast sirguvad mitmesugused veetaimed: vesiosid, kõrkjas jne. Selle tiigi põlisemad elanikud on vesivaksikud.

Vesivaksikud on väga huvitavad ja omapärased veepinnaloomad.

Suvel liuglevad nad siledal veepinnal nagu elukutselised iluuisutajad. Mõnikord peatuvad nad silmapilgu, nagu tahaksid nad puhata, et siis täies hiilguses oma teekonda jätkata. Nende kehad nagu oleksid loodud sääraseks uisutamiseks.

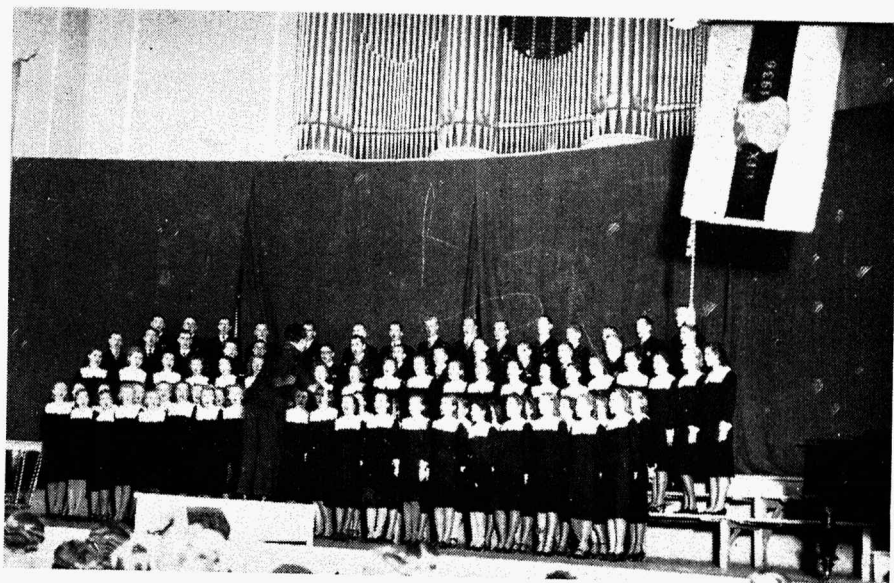
Kooli lipp

1940. a. abiturendid

Pille ekskursioonidelt

Kooli segakoor laulmas

Neil on väga pikad jalad. Nende kehad on laiaks litsutud ja otstest peenendunud. Värvuselt on nende päältkehad pruunikat tooni.

Kord nägin, kuidas üks armetu väike putukas tiiki kukkus ja surmahirmus rabelema hakkas, kuid juba oli vesivaksik teda märganud ning ruttas imekiirel uisusammul putuka poole. Jõudnud putuka juurde, haaras vesivaksik ta oma esimeste jalgade vahele ning surus oma nõelterava londi vaesekeese ihhu, imedes oma saagi verest tühjaks. Sellest järeldasin, et vesivaksik on röövputukas.

Kui tuli sügis oma jahedate ning tuuliste ilmadega, kadusid vesivaksikud veepinnalt. Nad kartsid tuult, mis paneb tiigis vee lainetama, ja ega lainetavas vees või uisutada.

Möödunud kevadel munesid vesivaksikud palju mune kilbukate roheliste lehtede põue, millest kasvasid noored vesivaksikud. Nooril vesivaksikuil ei olnud tiibu.

Ent mis mul veel oleks ütelda vesivaksikute munadest, on see, et vesivaksikute munad on kaetud imelise looriga, nagu kudunuks ämblik oma võrgu nende üle.

Jah, väga huvitavad putukad on vesivaksikud ja nad jätavad unustamatu mulje, kui vaadelda nende kiirusutamist siledal veepinnal.

Toredad putukad.

Jõuluvaheaeg maal

Ants Haasma, algk. I kl.

Kui jõudis kätte koolivaheaeg jõuluks, sõitsin ma emaga maale. Tuli sõita rongiga. Kui jõudsime kodujaama, hakkasime jalgsi vanaisa kodu poole minema. Koju jõudnud, oli juba nii hilja, et pidin heitma magama. Vanaisal on suur must koer nimega Valtu. Hommikul, kui tõusin, aitas vanaisa mul koera kelgu ette rakendada. Ka kellad pani ta Valtule kaela. Siis läks alles sõit lahti. Istusin kelgule, võtsin ohjad pihku ja sõitsin vanatädi vaatama. Vanatädi elab üsna lähedal, naabertalus. Et vanatädil minu ja Valtu jaoks midagi hääd ega uuemat ei olnud, siis sõitsime kohe tagasi. Aga Valtu oli vemmäl, ei vedanud mind enam, tal oli vist raske. Ega siis muud, kui ronisin kelgult maha ja lasksin koeral üksi käia. Kui jõudsime kaunis kodu lähedale, istusin jälle pääle. Aga nüüd hakkas koer lõhkuma ja mina nutma. Vanaema lüpsis just parajasti laudas lehma, kui kuulis äkki, et üks nutab ja karjub suure häälega. Ta jättis ruttu lüpsmise pooleli ja läks vaatama, kes on see piripill, nägi, et oma poeg.

Vanaisa aga seisis ja naeris, kuidas mina kelgul siplesin. Lõpuks sain koera taltsaks ja rakkest lahti. Käisin nii mitu päeva Valtuga sõitu teemas.

Veel mõned päevad suusatamas ja algaski tagasisõit linna.

Huvitav pühapäev

Ott Ojamaa, prog. II kl.

Kogu see lugu juhtus umbes kolm aastat tagasi.

Oli ilus pühapäev, tähendab ilm ei olnud kuigi ilus, kuid tädi oli kutsunud ema ja õe enda poole varrude ja meesterahvad jäeti koju. Meid, kes me koju jääme, oli kokku kolm: isa, vend ja mina. Me olime otsustanud seda päeva nauvida nagu kord ja kohus.

Hommikul üles tõustes me kõigepäält ei pesnud endid, välja arvatud isa, kes vanainimesena polnud harjunud pesemata olema ja ennast salaja ikkagi pesi (muidugi vastuolus kokkuleppega).

Kui me hommikust sööma läksime, siis ei viitsinud keegi minna piima järele ja seepärast jõime musta kohvi, pannes pool klaasi suhkrut, ja söime võileibu. Pärast pruudisime endile veel mune, mis kuidagi süüa ei kõlvanud oma suurd soolasisaldavuse tõttu, mida me ei osanud seletada. . .

Pääle söömist, õieti isu äratamist, läksime magamistuppa õilsa sooviga teha voodid korda. See toiming tuli aga padjasõja tõttu edasi lükata kuni õhtuni, kuna me vahepeäl muid tähtsaid asju tegime.

Padjasõda lõppes aga peagi sel lihtsel põhjusel, et sõda muutus umbes selliseks nagu praegu läänerindel: mõlemad vaenlised pooled olid endid voodite all kindlustanud nii tugevasti, et vaenlase sõjaväel polnud lootustki midagi vallutada. Ja kui nüüd üks eksinud kuul veel ema ilusa asparaaguse ümber löi, olid vaenlased korrapäält liitlased. Lillepott küll katki ei läinud (kahju tõepoolest!), sest ta langes voodisse, aga lill kukkus koos mullaga potist välja ning kuivas pärast ära (hää seegi!).

Kui nüüd lill koos mullaga oli jälle omal kohal potis ja pott postamendil, siis otsisime kaardid välja ja algasime mängu. Kuid isa oli kole kaval ja võitis alati tänu pikaajalisile kogemusele ning meil vennaga sai peagi isu kaardimängust täis.

Võtsime siis suusakepid ja hakkasime vehklema, mängides Rinaldo Rinaldini't, Musta kaptenit jne., mis oli väga huvitav. Kui nüüd mu vend seitsmendat korda hirmsa häälega karjus: „Sure, sa verine koer!“ ja tahtis mind pää võrra lähemaks teha, siis kuulsime, kuidas keegi koputas uksele. Sää! oli majaperemees koos meie all elutseva üürnikuga. Nad olid mõlemad väga vihased ja palusid meid kohe see hirmus lärm lõpetada. Kui nad nüüd kõik oma südameilt olid ära ütelnud, siis võtsid nad järsku oma ninadest kinni — tänu taevale — ja jooksid trepist alla. Nüüd tundsiime, et olime unustanud kohvikannu pliidile ning kohv

oli muidugi üle ajanud.

Kui see õnnetus oli likvideeritud, siis oli ka juba aeg lõunastada. Kuid lõunaks ei olnud meil midagi süüa, õigemini oli küll, aga me ei osanud seda söödavaks teha. Nii siis jõime jälle kohvi, mida nüüd õige väheks oli jäänud, ja sõime toorest maksu, mida küll šant süüa oli, aga mis sa näljaga ikka teed!

Kell oli juba ka neli, ja kell kuus pidi ema koos õega kodu olema. Hakkasime nüüd igal pool suure hoolega korda tegema. Mina tegin voodid, kuna isa ja vend pesid nõusid. Nende nõudepesemisel olid väga positiivsed tagajärjed, sest meie uhke kohviservis, milles nõusid oli 40 tükki, koosnes pärast pesemist 38-st nõust ja, kui ma mitte ei eksi, 42-st tükist!

Ka peegleid tekkis juurde: enne oli neid vaid kolm, kuid hiljem tuli neid 27 tükki juurde.

Kuid ega emale säärased juurdetekkimised eriti just meeldinud ja oli suur vaev talle ära seletada nende nähtuste kasulikkus. Aga kui ta õhtu magama heites oma voodi mulda täis leidis olevat, lubas ta seda elu aja meeles pidada.

Inglise ja Saksa merejõud ning sõjapidamise viisid

Olev Eensalu, prog. V-a kl.

Praegune Saksa ja Inglise merejõudude vahekord on umbes 1:7, kui aga Inglise jõududele Prantsuse sõjalaevad juurde lisada, siis saame 1:9,5. See suhe järjest muutub halvemaks sakslaste kahjuks, sest liitlaste tonnaži juurdekasv on palju suurem sakslaste omast ja tuleb ka kaotusi arvestada. Maailmasõjas oli see vahekord 1:1,6 inglaste kasuks.

Jõudude vahekorra järgi otsustades ei saanud Saksa sõja puhkemisel mõelda liitlaste merevalitsemise murdmiseks valida otsest võitlust pääjõudude vahel mere lahingus. Sakslased hakkasid aga sõja algul teostama väikesõda. Väikesõja mõiste alla kuuluvad allveesõda, miinisõda, ristlejate-sõda ja õhusõda. Õhusõda oli praeguse sõja algul selleks sõjaks, mis oli allveesõda Maailmasõjas, teised viisid on kõik eelmisest sõjast tuntud.

Inglased käesolevas sõjas on iseäranis kindlad meresõja kordaminekus arvulise ülekaalu ja parema taktika tõttu.

Allveesõja tagasilöömiseks seati sisse konvoisüsteem. Miinisõja vastu organiseeriti laialdane traalimine. Ristlejate sõja puhuks olid juba rahuajal loodud vastavad jõudude koondised, kuhu kuulusid ka dominioonide sõjalaevad. Näiteks „Admiral Graf Spee“ga“ võidelnud koondisse kuuluv ristleja „Achilles“ sõitis Uus-Meremaa lipu all.

Õhusõja vastu on inglased hakanud teostama õhublokaadi vastase lennubaaside kohal ja läheduses.

Liitlased omaltpoolt rakendasid vastase väikesõja vastu kõigile tuntud blokaadi.

Inglise laevastikus on rivis praegu neliteist lahingulaeva (sõjas hukkunud „Royal Oak“ on siin maha arvatud). Lahingulaevad „Nelson“ ja „Rodney“, ä 39.900 tonni, kiirusega 23 sõlme ja üheksa 406 mm pääartilleeriaga. Viis laeva

„Queen Elisabeth“ tüüpi, à 30.600 t, kiirusega 25 sõlme. Neli laeva (enne viis) „Royal Sovereign“ tüüpi, à 29.150 t, kiirus 23 sõlme ja kolm lahinguristlejat „Hood“, „Repulse“ ja „Renown“, kiirusega 30 sõlme, kõigil laevadel 381 mm kahurid. Ehitusel on seitse lahingulaeva, milledest neli on vette lastud. Viis laeva on 35.000 t ja relvastatud kümne 356 mm kahuriga, kaks laeva on 40.000 t ja relvastatud 406 mm kahureiga.

Saksasil on neli lahingulaeva ja ehitusel kaks, milledest üks on vette lastud. Ravis on „Gneisenau“ ja „Scharnhorst“, à 26.000 t, üheksa 280 mm kahuriga ja kiirusega üle 30 sõlme, siis taskulahingulaevad „Admiral Scheer“ ja „Lützov“ (end. „Deutschland“) kuue 280 mm kahuriga ja kiirusega 26 sõlme. Vette lastud „Bismarck“ on 35.000 t ja niisama suur „Tirpitz“ on ehitusel, relvastus mõlemal kaheksa 381 mm kahurit.

Ristlejate alal on Briti oma kuuekümne kahega kaks korda tugevam kui ükski riik maailmas, ehitusel on 21 laeva. „Ajax“ ja „Achilles“ tüüpi ristlejaid on inglasil viis. Nende elemendid on järgmised: suurus 6985—7270 t, pikkus 554 jalga ja laius 55 jalga. Relvastatud kaheksa 152 mm ja kaheksa 102 mm õhukaitsekahuriga ning kaheksa torpeedotoruga. Kiirus 32 sõlme ja varustatud kahe lennukiga. Neil on igas kahuritornis kaks kahurit, mida inglased peavad paremaks kui sakslaste „Köln“-klassi kolme kahuriga torni.

Saksa ristlejate arv oli sõja algul üheksa.

Lennukite emalaevu on inglasil kaheksa ja sakslasil kaks (inglaste „Courageous“ välja arvatud).

Liidreid, hävitajaid ja torpeedopaate on inglasil saja kuuekümne ümber ja sakslasil umbes nelikümmend.

Allveelaevu oli inglasil sõja algul viiskümmend seitse ja ka sakslasil umbes niisama palju.

Pääle nende laevade on mõlemail palju vähemaid jõude, arvuline ülekaal on aga igas tüübis inglasil.

Praegune Saksa laevastik on täielikult moodne, inglasil on aga ka vanemaid laevu, kuid nad on moderniseeritud. Saksa laevastiku suureks nõrkuseks on tema liiga noor meeskond.

*

Toimetuse märkus: Nende ridade trükist ilmudes on kindlasti juba terve rida siin alles ravis olevaina märgitud laevust leidnud külma haua mere sügavusis. Lugejail tuleb niisiis andmete vananemisega kui paratamatusega leppida.

Allveelaeva arengust

E. Vilbert, g. III kl.

Palju aastaid on juba möödunud sellest, kui allveelaev on muutunud sõjalaevastiku lahutamatuks osaks. Kuna eriti nüüdisaegses sõjas on allveelaev tähtsaimad ja mõjukaimad vahendeid, oleks huvitav vaadelda selle arengut lühikeses kokkuvõttes.

Esimese allveelaeva ehitas hollandlane Cornelius van Drebbel a. 1624. Jalutades Thames'i kaldal, märkas ta, et kalurid lasksid kalakaste jõkke teatavasse sügavusse. Selline tegevus, mis muide toimus selleks, et kalu värskena hoida, viis hollandlase ideele ehitada allveelaev. Ta ehitaski kaks allveelaeva. Ehitusmaterjaliks oli veekindel nahk ja õhku sai allveelaev pika, veepinnale ulatuva toru kaudu. Ühe allveelaeva kinkis ta Charles I, Inglise kuningale, kes ka selles lühikeses allveereisi sooritas, ja teise Moskva suurvürstile „kui ebatavalise leiutise“. A. 1775 ehitas ameeriklane Bushnel puust allveelaeva nimega „American Turtle“. See evis juba horisontaal- ja vertikaalkruvid, mis töötasid inimjõul, ja oli relvastatud ühe miini ja puuriga. Selle relvastusega püüdis ta uputada New Yorgi reidil seisvat inglise fregatti „Eagle“, kuid tagajärjetult. Järgmist edusammu allveelaevanduse alal tähistab „Nautilus I“, mille 1800. a. ehitas ameeriklane Fulton. Selle laeva iseärasuseks oli horisontaalrööpl ahtris, kuna seni oli kasutatud ainult vertikaalrööpli. Paadi liikumist võimaldasid purjed ja käsivint. A. 1863 valmistati Prantsusmaal projekt „ainulaadne“ allveelaeva ehitamiseks. 1864. a. valmis allveelaev „Le Prolongeur“, mis oli ainulaadne sellepolest, et tema energiaallikaks oli 80 HJ suruõhumasin. Rootslase Nordenfeldi poolt 1887. a. ehitatud allveelaev oli esimene allveelaev, mis oli relvastatud juba selle sõna praeguses mõttes. Nimelt koosnes selle relvastus kahest torpedoaparaadist ja kahest kuulipildujast. Otsustav moment allveelaeva arengus oli Plantée elektriakumulaatori leiutamine (a. 1859), selle viimistlemine ja tarvituselevõtt, samuti ka Whitehead'i torpedoaparaadi ja diiselmootori tarvituselevõtmise.

A. 1893 ehitati esimene allveelaev elektrimootorite ja akumulaatoritega („Gustaf Zede“). 1899. a. ehitatud „Narval“, mis oli varustatud elektrimootori, akumulaatorite ja aurumasinaga, oli esimene allveelaev kahekordse kerega. 1904. a. sakslaste poolt ehitatud „U-1“ oli esmakordselt varustatud plahvatusmootori, elektrimootori ja akumulaatoriga ja „U-35“ (ehitatud a. 1912) oli esimene allveelaev diiselmootori ja elektriseadeldisega.

Sellest ajast päle, eriti aga Maaailmasõja ajal, arenes ja täienes allveelaev kohutava kiirusega. Kui endine puust allveelaev võis sukelduda ainult mõne meetri sügavusse, siis nüüdisaegne allveelaev võib sukelduda kuni 130 m sügavusse; kui endine allveelaev oli varustatud ainult 1—2 torpedoaparaadiga, siis on nüüdisaja allveelaeval neid kuni 16 tükki + kahurid. Tooksin siin mõningad andmed USA allveelaeva „Narwhal'i“ kohta (see allveelaev ei ole mitte suurim): tema veeväljasurve on 2760 t vee pääl olles ja 3960 t vee all olles; kiirus on veepinnal 17 sõlme, vee all 8,5 sõlme; relvastus: 2 — 6" suurtükki ja 6 — 21" torpedotoru; tegevusraadius 15000 miili.

Lõpetades seda ülevaadet allveelaevade arenemiskäigu kohta, võiks tähendada, et tänapäeval kõik mereriigid, nii suured kui ka väikesed, pööravad küllalt suurt tähelepanu allveelaeva tähtsusele ja ehitavad neid pidevalt juurde.

Kultuuriringi tegevusest

Gunda Rannas, g. I kl.

Ringi tegevus arenes seevõrra, kui seda lubasid aeg ja ruum.

Õppeaasta esimesel poolel korraldas Kultuuriring hõimuõhtu, mis õpilaste kui ka õpetajate poolt vastu võeti suure huvi ja häätahtlikkusega. Kava koosnes deklamatsioonest, katkendeist hõimurahvaste ning eest kirjandusest ja muusikaettekandest.

Seejärel korraldati kirjandus-muusikalisi õhtuid rohkearvulise osavõtjaskonnaga. Kavas esitati peamiselt eesti kirjanike tooteid ja muusikapalasisid.

Tähtsamaks sündmuseks Kultuuriringi elus oli 17. veebruaril korraldatud deklamatsiooni-võistlus. Võistlejaid ja pealtkuulajaid oli rohkesti. Ka võistluste tase oli üldiselt hää. Esitati sundusliku palana J. Liivi „Rändaja“.

Kohtadele tulid: I kohale V-a prog. õpilane Maimu Laarmaa, kes mõlemad luuletused, nii Juhan Liivi „Rändaja“ kui ka Merilaasi luuletuse „Õhtune muinasjutt“, kandis ette täpsuse ja elamuslikkusega. Tempo oli küll natuke aeglane, kuid seda korvasid miimika ja tõlgitsemise ehtsus.

II kohale tulijaiaks osutusid Heljo Ernesaks (IV-a prog.) ja Lembit Riik (II g.). Esimesel õnnestusid mõlemad luuletused (valitud pala — Ernst Enno „Vaenelaps jaaniõöl“) võrdlemisi hästi. Luuletused olid õpitud pähe ja ettekanne läks voolavalt.

Lembit Riigile oli auhindatoojaks teine luuletus — Juho Kard'i „Ulm arvasin olevat enne“. Esitatu oli väga pikk ja raske. Kohati läks see võistlejal siiski vigadeta ja loomulikult.

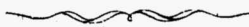
III auhinna vääriliseks tunnustati lia Tarmas (prog. IV-a kl.), kes esitas Visnapuu „10. kirja Ingile“ tarvilise hoo ja painduvusega. Liivi „Rändaja“ juures oleks tahtnud näha enam aeglust ja süvenemist.

Auhindadeks, mida jagas hr. direktor, olid väärtuslikud raamatud. Deklamatsioonivõistlus on meil kujunenud ilusaks traditsiooniks. Järgmised võistlused olgu veel pinevamad ja saavutusterohkemad. Kes möödunud võistlustel auhindadeta jäid, võivad need saada tuleval aastal!

Teiseks oli välja kuulutatud meie kooli noorte vaheline novelli- ja luuletusvõistlus. Kahjuks on meie õpilased ses suhtes liiga tagasihoidlikud. Võistlejaid oli vähe ja esitatud tööde tase alla keskmise, nii et žürii jättis need auhindamata. Tuleks soovida, et selgi alal enam intensiivsust näidataks.

Õppeaasta teisel poolel töötas hr. Meieassaare juhatusel kõneklubi. Harjutati ja omandati algteadmisi selles Vana-Kreekas ja Roomas nii kõrgesti hinnatud kunstis. Osavõtjad kuulusid peamiselt gümnaasiumiklassidesse.

Nagu väikesest ülevaatest selgub, pole Kultuuriringi tegevus olnud väike. Need, kes Ringi juurde kuuluvad, on innukasti tööl igasuguste üritustega, et end arendada mitmesuguseil vaimseil aladel. Loodetavasti muutub Ringi tegevus järgneval õppeaastal kooli omas majas palju elavamaks ja mitmekesisemaks.

Majade süsteem Inglise kooles

Kool jagatud majadesse — kummaline mõte meile, kes oleme harjunud kooli all mõistma teatavat arvu klasse nooremast kuni vanemani, mis kõik on koondatud ühte koolimajja. Klassid omavahel tunnevad üksteist vaevalt. Mõnikord, näiteks, õpilane ühest klassist ei pea koguni vajaliseks õpilast teisest klassist tänaval tervitada, kui tal temaga juhuslikult isiklikku sõprust või tutvust pole.

„Ta pole ju meie klassist, ma ei tunne teda.“ Nii tunneme kogu kooliaja kestel ainult ühte klassi — oma klassi — ja unustame, et oleme siiski kooli ühine pere, kel on ühised sihid ja eesmärgid. Neid võiksime koos taotella, sest öeldakse ju, et ühenduses on jõud.

Oleks koguni huvitav, kui meil oleks mingisugust ühist tegevust meist vanema ja noorema õpilasega.

Seda suuremat kontakti võimaldab Inglismaal väga armastatud ning populaarne majade süsteem. Kogu kool on jagatud osadesse — majadesse, nii et igas majas oleks õpilasi igast klassist: üsna pisikesi vallatuid tüdrukuid või poisse ja juba täiskasvanud noormehi ning neidusid.

Aga miks sellise kooliosa nimeks on võetud maja? Selle nimetuse ajalugu on lihtne. Inglise koolid, eriti „Public School'id“ või internaatkoolid, kus õpilased elavad kogu semestri, ei ole sageli mitte üks suur hoone, vaid terve rida erijä hooneid — kooliraamatukogu, aula, klassid ning laboratooriumid ja majad õpilaste eluruumega. Sel viisil õpilased, kes olid paigutatud elama ühte majja, moodustasid orgaanilise osa koolist — ühe maja. Nimetus maja kandus hiljem edasi ka jaotusile ühes hoones ja päevakoolis, mis on sarnane meie kooliga, kuhu õpilased iga päev tulevad ja kust nad pärast tööd jälle lahkuvad.

Koolis, kus õpilane oma kaaslastega koos õpib, sööb, magab ja oma vaba aja veedab, on ühist tegevust muidugi palju enam kui koolis, kus ainult töö ajal viibitakse, ent ka siin pakub kooli majusse jagamine palju võimalusi.

Maja on väike arv õpilasi, kuid siiski lõige kogu koolist (terve kool oleks liiga suur midagi ise ette võtma), kes kokku tuleb ühiseiks koosolekuiks, tööhõhtuiks, vaidlusiks, vestlusiks ja mänguks, kus nooremad koos vanemaiga endale ülesandeid seavad, et oma maja kaudu kooli hästi esindada, püüdes seda parimini teha kui teised majad.

Võistlust peetakse majade vahel igal alal: tööedukuses, käitumises, korras ja spordis. Võistlusel majade vahel on ka palju enam mõtet kui võistlusel klasside vahel. Klassidevahelisel võistlusel võistleb noorem vanemaga, siin aga üheväärne üheväärsega. Võistluse alus on õiglasem. Võtame näiteks õppetöö; on ju selge, et nooremat klassil, kus nõudmised on väiksemad, on kergem suuremat punktide arvu saavutada kui vanemal, kelle töö on raskem. „Mis me ikka võistleme nende võõraiga teisist klassist, keda me ei tunne!“

Aga kui meie vastasmajas on õpilane omast klassist, keda me igapäev kuuleme ja igapäev võrrelda võime, kumb meist tugevamini töötab või suurema osavusega palli üle võrgu sihhib, siis on hoopis põnevam või „käreдам“, ütlevad vist õpilased.

Iga õpilane majas teab, et tema ei seisa mitte ükski, vaid kõik, mis tema teeb — kas hää või halb — tuleb kasuks või kahjaks tema majale, tema on selle,

ühiskonna liige, aatom suures tervikus. Tema saab üheväärselt osa kõigist tema maja võitudest, aga ta peab ka teadmiseks, et ta on kõigi eest väljas, andma oma parima.

Majade saavutusi igal alal hinnatakse tavaliselt punktides kas vastava maja juhatuseraamatuis või tabeleis seinul. Maja juhivad majavanem, üks õpetajuid ja selleks valitud juhatus maja vanemaist ja kohusetruumaist õpilasist.

Mõnel majal läheb korda saavutada enam punkte spordi alal, teisel õppetöö või muul alal, ja see, kes kokkuvõttes saavutab suurima arvu punkte, viib võitja uhkusega võidukarika oma majja, millest ta aasta otsa uut jõudu ja püsivust ammendab võrskkeiks saavutusiks.

Väärtuslikem majade tegevuses on aga koostöö nooremate ja vanemate õpilaste vahel. Kui palju mõttetut ajaraiskamist ja rumalusi hoitaks sellega ära! Kõige enam mõttetu id tegusid sünnib ju, kui ühevanused on koos. Ühel tuleb näiteks mõte:

„Teeme tunnis kassihüält!“

„Teeme, teeme!“ —

kõlab kooris vastuseks. Ühevanused mõtlevad kõik ühtemoodi, ja kui mõni julgub teisiti mõtelda, kes teda siis kuulab — seda „pugejat“. Kui meil on aga tegevust nooremate ja vanematega, siis kaalume enam, mida ütleme ja teeme. Tunne oma suuremat väärikust väiksemate ees ja aukartust vanemate vastu. Ei tee prg. III kl. õpilane kassihüält, kui pisem algkoolist on teda kuulamas. Selleks pole aegagi, sest kui omavõimusest midagi uut kuulda pole, siis on seda alati erivanuste vahel.

Väikesel Maiel kooli nooremast osast on alati nii palju küsida, ja palju meeldivam kui õpetaja juurde, on joosta tema majasse kuuliva Helmi juurde, kes on noor neiu gümnaasiumist, olles ikka nii sõbralik ja abivalmis ja nii tark ning kogunud, Helmi oskab teda aidata kooliülesandeis, millest Maie kuidagi jagu ei saa, talle nõu anda, mis oleks parimaks kingiks emale sünnipäevaks jms. Helmi eneseteadvuski tõuseb, ta tunneb, et tema võimeid ja kogemusi hinnatakse, ta võib juba ühiskonnale kasulik olla, ka koolis juba enesest midagi andes, mitte ainult saaja, õppija osas olles.

Juba noormeheks sirguv Jaan gümnaasiumi viimsest klassist teab, et väike Ülo, võimatu võrukael, kes oma vallatustega rahu ei anna ei kaasõpilasile ega õpetajale, teda imetleb ja austab. Väarikana ja küpsemana seisab ta Ülo ülesannetest kõrgemal, need paistavad talle lapsikute korrarikkumistena. Tundes rahuldust, et Ülo teda hindab ja austab, ei mõtlegi ta tema rumalusi hääks kiita, vaid annab Ülole tunda, mis tema nõusugusest ühiskondliku korra rikkumisest arvab.

Kuid Ülole nõudeid seades Jaan tunneb ka ise suuremat kohustust omagi ülesandeid ühiskonna vastu paremini täita ja õpilaste enda vahel esilepurskuvat üle-meelikust taltsutada, mis temast vanemale isikule ka mõttetu segamisena võiks tunduda.

Vahekord majade vahel on ka sõbralik, võistlus sünnib „fair play“ tähe all, sest on ju vastasmajas meie sõpru, kaaslasi meie klassist. Nõnda oleme sõbrad risti ja põigiti, horisontaalselt ja vertikaalselt — üks ühine pere.

Samale alusele on rajatud ka prefektide süsteem, mis sageli on ühenduses majadega. Majade juhatusse kuuluvad kooli prefektid.

Prefektid valib koolijuhataja kooli vanemate õpilaste hulgast, kes on tublid õppimises ja spordis ning laitmatud käitumises, et abistada kooli korra hoidmisel ja nooremate juhtimisel. Prefektid võtavad oma ülesannet väga tõsiselt ega salli, kui mõni väike „kollanokk“ neid küllaldaselt ei austa. Neile on usaldatud vastutav ülesanne, ent ka suured õigused korrariikkujaid ise karistada või vastuhakkamise puhul sellest õppejõule teatada, mis oleks suureks õnnetuseks süüdlasele, sest prefektile vastuhakkamist loetakse raskeks süüteoaks. Viimast juhtub aga harva, sest tavaliselt on väikesel poisil 18-aastase hinglase ees nii suur hirm, et juba tema nägemine põlved värisema võib panna.

Sel viisil rakendab inglise kool kasvatustöös ka õpilase abi. Õpilased oma suures enamuses hindavad seda neile osutatud usaldust ja aitavad tõhusalt kaasa kooli ühiskondliku organisatsiooni ülesehitamisel ja väärtuslike individuide kasvatamisel.

L. R.

KROONIKA

Anton Hansen-Tammsaare leinaaktus meie koolis

Heljo Ernesaks, prog. IV-a kl.

Reedel, esimesel märtsil tabas meie rahvast raske löök: suri meie suurkirjanik Anton Hansen-Tammsaare. Esmaspäeval me käisime klassiga „Estonia“ kontsertsaalis kadunud kirjanikku vaatamas. Pühalikult mõjusid kroonlühtrid kirstu kõrval. Austuseavaldaajaid oli palju, kes kõik käisid korra ümber kirstu ja jätsid mõttes jumalaga meie tunnustatud kirjanikuga.

Kadunu mälestuseks korraldati koolides matusepäeval leinaaktusi. Meie koolis korraldatud aktusel esmalt hr. A. Meissaar esitas lühikese kokkuvõtte kirjaniku eluloost. Kirjanik sündis 30. I 1878. aastal Albu vallas Järvamaal. Tuleviseks pidaja neljanda lapsena. Kõrgema koolihariduse sai Tartus H. Treffneri gümnaasiumis. Püües selle lõpetamist õppis Tartu ülikoolis, kuid sääl jäi tal osa eksameid õiendamata, sest ta haigestus tüsikusse ja pidi minema välismaale end ravima. Hoolika ja kauaaegse ravi tagajärjel paranes ta tervis nii palju, et ta võis asuda elama Tallinna, kus algas ta hoogus kirjanduslik tegevus, mis kestis pidevalt kuni kirjaniku viimse elupäevani. Nüüd aga lõpetas surm suure kirjaniku elu just kesk tööhoogu.

Järgnevalt esitas II g. klassi õpilane H. Koljo Chopini „Leinamarsi“. Tumevalt nagu surnukella löögid kajasid esimesed akordid läbi saali. Sellele järgnev osa kajastas nagu inimese surmaeelseid heitlusi. Alati, kuulates leinamarsi helisid, tundub mulle, nagu võitleks keegi minu silmade all surmaga. Püüab nagu tõusta ja sõdib meeleheitlikult ligineva lõpu vastu. Süs nõrgeneb, tundub, nagu oleks juba süda lakanud töötamast, kuid ei — veel kord avab surija silmad ja ta pilgud ekslevad ringi. Veel viimsed hingetõmbed ja süs — igavene rahu.

Ning surmakellade helina saatel kantakse jällegi täna üks väsinud rändaja puhkama. Ei suutnud ükski kõne tekitada säärast leinameeleolu, kui seda tekitasid leinamarsi helid.

Süis kõneles güm. III kl. õpil. Pürsalu A. H. Tammsaare teoseist. Tähtsaim neist on muidugi viicköiteline romaan „Tõde ja õigus“. Varemilmunuist tuleks mainida teoseid: „Kõrboja peremees“, „Ma armastasin sakslast“, „Vanad ja noored“, „Kaks paari ja üksainus“, „Üle piiri“ jt. Tammsaare uusim teos on „Põrgupõhja uus vanapagan“. Kõik kadunu teosed omavad teatud väärtuse — üks suurema, teine vähema, kuid väärtusetut kirjandust, nagu seda kahjuks leiame mõningate teiste eesti kirjanike teoste hulgast, me säält ei leia. Olgugi et kadunu pole olnud kuigi hääs majanduslikus seisukorras, pole ta kirjutanud mingisuguseid juhujutukesi, et aga end ära elatada. A. H. Tammsaare on püstitanud oma teoseiga endale mälestussamba eesti rahva südamesse ja ta on ainuke, kellele juba ta eluajal koduvallas Albus püstitati ausammas.

Edasi kandsid ette M. Laarma, prg. V-a klassist, liiurilise proosapala „Laulik“ ja L. Riik, II g. kl., katkendeid Tammsaare uusimast teosest „Põrgupõhja uus vanapagan“. „Laulikus“ igal pool, kuhu laulik läks, unustasid inimesed mure, leina, kannatused ja kuulasid ainult laulikut. Kuid seejuures unustati ka Jumal, ning too oli sunnitud lauliku enda juurde tagasi kutsuma. Kuid lauliku pikkade palvete pääle saadeti ta põrgusse, kus ta on tänapäevani. Põrgu väravate taga aga ootab Kristus sisselaskmist. Aga keegi ei ava talle väravaid, sest kõik kuulavad ainult laulikut.

Aktus lõppes õpilase Koljo poolt samuti leinameeleoluliselt esitatud Beethoveni „Kuuvalge sonaadi“ esimese osaga.

Nagu ei suuda surm kustutada mälestust mõnest meile armsast inimesest, nii ei kustu ka mälestus kirjanik Tammsaarest. Ta on küll surnud, kuid ta vaim elab igavesti edasi tema teoseis.

Koolipidu 1940

E. Kana, g. II kl.

Selleaastane koolipidu peeti 16. märtsil Estonia kontsertsaalis. Piduõhtuks oli kogunenud päris rõhkesti nii vanu kui noori, kelle huvi ja suhtumine ettekandesse oli väga hää. Eeskava esimene osa pakkus valitud palu muusikast ja teine osa oli täidetud võimlemisettekannete ja rahvatantsudega.

Pidu avas kooli sümfooniaorkester. Ettekantavaiks paluks olid W. A. Mozart'i „Menuett“, J. Brahmsi „Valss“, O. Merikanto „Aeglane vals“ ja esiettekandes A. Kapi „Marss“. Õnnestunuimaiks tuleb pidada kaht esimest. Järgnesid kolm laulu lastekoorilt, mis hää ettekande tõttu leidsid suure poolehoiu.

Meeldivalt üllatas kuulajaid õpil. R. Kasvandi viiulipala — C. A. Beriot' „Air Varié“ oma puhtusega. Süis avanes võimalus kuulata E. Janseni laulmas J. Aaviku „Maga, memme marjukest“ ja M. Saare „Õhtulaulu“.

Klaveripaladega „Perpetuum mobile“ (Mac-Dowell) ja „Romanss“ (J. Sibelius) esines õpil. H. Koljo. Esitajale eriti isikupärane ja seetõttu ilmekam tunduvat olevat viimane.

Järgnesid õpil. E. Õunapuu soksofonietteked. On tähelepandav, et on julgetud saksofonile anda kontsertpalu ja seda täie eduga. Kuulajaille näis meeldivat eriti Schubert'i „Serenaad“ orkestri saatel.

Vahelduseks solistele võisime järgmisena kuulata algkooli poistekoori ja löökpillide orkestri ettekandes „Jalutuskäiku metsa“; mudilaste esinemise edukust kviteeris kuulajaskond tugeva aplausiga. Kava esimene osa lõppes kooli koori poolt esitatud viie koorilauluga. Eriti meeldiv oli neist A. Vedro „Midrilinnu mäng“, mille pendelmotiivile ehitatud kõlarikkus jättis väga häa mulje.

Kava teise osa täitsid võimlemis- ja rahvatantsuettekanded. Neist väärivad eriti mainimist tütarlaste hästi valitud ja võrdlemisi puhtad ettekanded. Samavõrd ka poiste võimlemine rõngaga, mis oli nüüsama efektne kui uudne. Põrandvõimlemises näitas Spordiringi rühm erilist osavust.

Pidu ettekannete osa lõpetasid meeldivalt rahvatantsijad, kelle esinemine oli hoogus ja ilmutas süvenemist rahvatantsu.

Pidu lõpposa, nagu ikka koolipidudel, moodustas tants. Roheline saal oli peatsett pääle eeskava lõppu täidetud noortega, kes veetsid lõbusa õhtu tantsides ja vesteldes.

Möödunud pidu jättis meeldiva mulje nii külalisile kui ka kooliperele ja rõõmurikkalt mindi vastu kevadpühile.

Muusikast koolis II

Harri Küsk, prog. V-b kl.

Ilmub mõttevahetuse korras. Toimetus.

Jõuluõhtu avapalaks E. Öunapuu esitas saksofonil J. S. Bach'i „Aaria“ ja O. Merikanto „Kui hõõguvad söed“. Teosed olid sisukad, eriti Bach'i oma. Öunapuu mäng rahuldab ka ja tuleb tunnustada, et ta saksofonil kaunis soliidsetl mängib.

Kontsertinstrument saksofon aga süiski pole. Ta kuulub pigem kabareedesse ja peaks ka neis raamidest püsima.

Tundub kurioosumina, et isegi Bach'i juba saksofonil mängitakse. Meil peaks olema süiski respekti helilooja vastu. Bach pole oma „Aariat“ saksofonile kirjutanud, ja luba küsida heliloojalt pole võimalik. Nii oleks loomulik mängida teost instrumendil, millele helilooja selle on kirjutanud. Sellest reeglist tuleks ikka kinni pidada.

Kunagi ei saa viiulil või tšellol anda soololaulust täpselt õiget muljet. Seda suudab anda vaid laulja. Koorilaulu klaveril mängides jääb sellest järele ainult skeem. Oreliteoseid klaveril mängides kaotavad nad palju oma mõjust. Orkestrereerituna kaob Chopini klaverihelindeist õige palju; samuti kaob jälle klaveril mängituna Wagneri laius, Kapi raske dramatism ja Griegi värvikus — need teosed on aga orkestril sajaprotsendilise mõjuga.

Saksofon on tuim (kui sellel ei veidrutseta nagu tavaliselt — ja süis on ta päris labane!) ja mingi vastiku nasaalselt-magusa värvinguga. Samuti ei peaks eestlase põhjamaisele iseloomule vastuvõetav olema selle ünutav sentimentaalsus madalamas registris. Kui edasi järeldusi teha ja püüda vaba olla „eelarvamust“, süis võib-olla kuuleme varsti oreliteoseid lõõtspillil, tuulega käivad ju mõlemad! Mis jääks süis järele Bach'i, Kapi, Tobiase ja Süda meistritöödest? Samuti võiks kerkida üles mõte mängida balalaikade orkestril Beethoveni süm-

fooniaid, haval kitarril Elleri „Videvikku“, saksofonidega Kapi „Kvintetti“, džäss-orkestri ja -lauljaiga Aava „Vikerlasi“, „boheem“-orkestreil Tubina „Legendaarset sümfooniat“ jne., ja veel edasi võiks jätkata seda masendavat loetelu. See polegi enam nii suur illusioon, sest tehnika ja masina võidutsemise ajastu on maias igasuguseile veidrusele.

Õunapuu esines veel 23. II, mängides J. Aaviku „Albumilehe“ süüdist „Porkuni mälestused“. Samuti esines ta koolipidul mängides Bach'i, Merikanto, Rubinsteini ja Schubert'i teoseid. Viimase autori „Serenaad“ esitati umbes kümne parima orkestrandi saatel, kuna muude saatet toimetas H. Koljo. Viimane esitas jõuluõhtul solistina Beethoveni „Adagio Cantabile“ tehniliselt kindlusega.

Järgmisena esines jõuluõhtul sümfooniaorkester hr. Võrgu juhatusel. Kanti ette Mozart'i „Menuette“, Brahmsi „Vals“ ja meie orkestri poolt esmakordselt Merikanto „Aeglane vals“. Parimat nii tõlgitsuselt kui tehniliselt pakuti Brahmsi töös.

Pääle kooli segakoori esinemist hr. Ernesaksu juhatusel esines uudse ansamblina väike segakoor hr. Billows'i juhatusel. Lauldi inglise jõululaule hoo ja värskusega ning ka solistid olid tublid.

Vabarügi aastapäeva puhul korraldatud aktusel oli uudiseks E. Janseni esinemine lauljana. Jansen esitas Enn Võrgu „Hümni Eestile“. Jansenil pole küll nii suur häälematerjal, kui oli L. Ensmanil, kuid viimasel oli ka seda rohkem opereti-primadonnalikku magusust. Viimane omadus Jansenil täiesti puudus ja nii teenis ta suure aplausi ja poolehoidu tänu oma puhtale, selgele ja otsekohele laulmisvõimsusele ning loomulikule tõlgitsusele. Kui ettekandel on mainitud omadused ja kui säält puudub publikule silmapilgutamine ning kunstlikkus, siis on see juba aus kunst. Seda oli ka Janseni esinemine.

H. Koljo mängis klaveril J. Aaviku „Kellad“ süüdist „Porkuni mälestused“ ja A. Lemba „Väikese valsi“ „Miniatuuride süüdist“. Sisult kui ka mängult oli parem esimene, kuna teine oli ettekandelt samuti häa, kuid sisult väheütleb.

Rikkalikem muusikaliselt ettekandeilt oli aga koolipidu, kus terve esimene pool ainult muusikat sisaldas.

Esinemiste rea avas kooli sümfooniaorkester hr. Võrgu kindlal juhtimisel. Esitati juba jõuluõhtul kuulnud Mozart'i, Brahmsi ja Merikanto tööd ning huvitavaimana tuli esiettekandele meie koolile kirjutatud Artur Kapi mars, mis oli sisukaimaid teoseid kavas üldse. Oma jõulisuse ja põhjamaise mehisusega, värskel melodial, harmoonial ja rütmiga, nagu Kapi looming ikka, suutis teos haarata niikasti ettekandjaid kui ka kuulajaid. Hr. Võrk oli teost orkestreerides tabanud Kapile omase massiivse ja raskelt jõulise põhitooni. Orkester pakkus siin oma parima.

Lastekoor prl. Krulli juhatusel pakkus oma parima neljas rahvalaulus, kusjuures tublide solistidena esinesid L. Kana ja L. Kivima. Koor laulis üldse värskelt ja kõlavalt.

Solistina pakkus jällegi kunstipärast mängu R. Kasvand. Kasvand mängis häa tõlgitsusega, kindla tehnikaga ja otsekohele, teenides suure aplausi. Klaverisaade oli H. Koljolt.

E. Jansen, kes oli juba eelmisest esinemisest tuttav soliidse solistina, laulis

J. Aariku laulu „Maga, memme marjukene“ ja M. Saare lühikese, kuid huvitava (nagu Saar ikka) meeolupildikese „Õhtul“. Saatis H. Koljo, kes järgmisena esitas Mac-Dowell'i „Perpetuum mobile“ ja Sibelius'e „Romansi“ tehniliselt kindlalt nagu ikka. Teosed on aga sisult väheütleavad.

Kava lõppes segakoori tehniliselt puhaste ja meeldivate ettekannetega G. Ernesaksa juhatusel. Kokkuvõtteks peab ütleva, et võrreldes eelmise poolaastaga on asi tublisti parem. Niihästi ettekandeilt kui teoseilt on kava kõrgema väärtusega kui eelmise aasta oma. Esinevad juba niisugused nimed, nagu Bach, Beethoven, Kapp ja Saar ning teised meistrid, päälegi hääs ettekandes.

Küüvalt tuleb mainida eesti heliloomingule väärika koha andmist kavas.

Nii oleme muusika alal astunud suure sammu kunstile lähemale ja Artur Kapp ütleb, et „kunst on usk.“

Muusikast ja saksofonist

Kaljo Kasuri, g. II kl.

Ilmub mõttevahetuse korras. Toimetus.

Väga rõõmustav oli lugeda eelmisest kooli ajakirjast kirjutist muusikast ja analüüsi koolis harrastatava muusika kohta.

Esimese kirjutise puhul päälkirja all „Klassikaline muusika ja džäss“ pole midagi ütelda. Kirjutaja rõhutab klassikalise muusika tähtsust ja väärtust. Võib arvata, et autor ei ole kuri džässile ja pole mõelnud sellega halba, kui ta väidab, et džäss-muusika iga ei ole pikk, vaid avaldab ainult oma arvamust.

Ilma et hakata siin kirjutama pikemalt muusika arengust ja ajalooost, olgu ainult tähendatud, et igale ajastule on omane erülmeline muusika ja igale muusikale omad pillid. Nii on praegusele ajastule omane džäss-muusika ja selles kasutatavad pillid. Ei ole mõeldavgi, et džäss jääks igaveseks, kuid siiski näib, et tema iga veel edasi kestab ja jätab küllaldase mõju järgnevale muusika-ajastule.

Kirjutises „Muusika koolis ja väljaspool kooli“ ollakse eriti kuri saksofonile ja tahetakse vägisi seda pilli minema ajada, ja kuhu? — Kabareesse!

Kust pärineb üldse niisugune viha saksofoni vastu? See oleks õigustatud, kui temaga kantaks ette väärtusetuid palakesi ja mängija ei oskaks pilli tehniliselt küllalt kindlalt käsitseda. Kantakse aga ju ette hüid helindeid ja kirjutaja isegi väidab, et mängija käsitseb pilli solüidselt. Nii ei tohiks olla mingit vimma, ja kui seda siiski on, siis küll ainult eelarvamusest ja põhjendamatu antipaatiast.

Tuleb osaliselt ühineda artikli kirjutaja väitega, et õpilased kuulavad harva sümfooniat. Kuid leidub neidki, kes seda teevad. Muidugi peab ütleva siin ka paar sõna õpilaste kaitseks. Keskpärane õpilane tõesti ei saa kahjuks aru sümfooniat ja nii pundub tal ka huvi seda kuulata. Nii loobuvad paljud noored lõbust nautida kuulsate heliloojate väärtuslikke teoseid. Kirjutises väidetakse muuseas, et muusikalist maitset ja muidugi visi ka arusaamist on võimalik kasvatada kuulates muusikat. Aga enne, kui asuda arusaamise kasvatamisele, peaks olema antud vastav muusikaline koolitus.

Kirjutises „Muusika koolis II“ peab vaene saksofon ühvarduste mõjul jälle nurka pugema teiste ajalooliste pillide eest, sest muidu ühvardab teda uuesti

kabaree. Imelik, et suurem osa kooli muusikast tiirleb ühe saksofoni ja selle mängija ümber.

Jõutakse koguni arvamuseni, et saksofon ei ole sobiv seltskondliku osa ja tantsu vahel esinemisekski. Kas kiseldakse saksofoni ümber edasi ainult selleks, et kunagi on alustatud vaenu ja nüüd püütakse seda viia võiduka lõpuni, kuigi saadakse aru, et vastaspoolelgi on õigus? Kas tõesti peame siis nii väga kinni olema eelarvamustes ja traditsioonides? Kirjutise lõpus on soov, et saksofon kui halb ühiskonnaliige tuleks pillide perest üldse kõrvaldada, eriti meie koolist. Võiks aga mõlgutella ka sääraseid paganlikke mõtteid, et kunagi on meie koolis päev, kus saksofon mängib saksofonide saatel!

Mida leitakse siis seekord jälle saksofoni juures halba, mis keelab seda pilli astumast üldisse pillide perre? Nüüd leitakse viga selles, et maestro Bach ja teised ei tundnud oma eluajal saksofoni. Selles on süüdi muudugi ainult saksofoni leiutaja, et ta ei elanud enne Bach'i ega ka mitte Bach'iga ühel ajal. Võiks vist olla enam kui kindel, et maestro Bach oleks arvestanud saksofoni olemasolu ja oleks tingimata leidnud sellelegi sobiva koha oma surematus loomingu. Ega maksaks sellepärast nüüd sattuda ärevusse, kui esitatakse maestro Bach'i muusikat moodsel pillil. Just vastupidi — tõelisel Bach'i austajal peaks olema põhjust rõõmutseada koos temaga, et ta teosed, mis ei ole loodud saksofonile, sobivad ka sellele moodsele pillile, mida ta ise ei tundnud. Kindlasti tänapäeva suurvaimum muusikamaailmas leiavad sümfoonias ka paraja koha saksofonile.

Mis puutub väitesse, et saksofon ei ole vastuvõetav eestlasele helivärvingult, siis võib ütelda, et saksofoni mahe-rahulik tämbr on just enam omane eestlase hingele kui paljud teised võõrsilt sisserännanud pillid. Tundub, et kirjutise autor on veidi väiklane oma eitamises ega suuda tunnustada seda, mis on ajaomane, kuigi meie esisad seda pole tundnud.

Kirjutaja on ka väga halvast arvamuses džäss-orkestrist. See tuleb kas sellest, et ei evita kujutlust õigest džässist, või ollakse sellest küllastunud. Meil esinevad orkestrid on väikesed ja piiratud võimetega, aga maades, kus on suured orkestrid, pakuvad nad niisama nauditavat muusikat kui tavaline sümfoonia- või puhkpilliorkester. On ju džäss-muusika huvitav eeskätt helivarjundite kiire muutuse poolest. Kas ei ole džäss-muusika arusaadav just meieaja inimesele, kus elu muutub kiiresti, sündmused on vahelduvad, tempo on kiire ja üllatusi esineb iga hetk. Ja arusaadavus annab muusikale enam nautingut.

Iga džäss-muusik on omaette kunstnik, evides oskust mängida kolme-nelja eri pilli. See annab võimaluse vähesegi koosseisu juures pakkuda vaheldust muusikas ja muudab selle painduvamaks. Meiegi piiratud solidsemad orkestrid omavad selliseid mängijaid, kes mängivad mitut pilli, ja nõnda on kogu orkestri mäng küllaltki nauditav.

Miks kalduda äärmusse ja soovitada ooperikoori asendamist džässiga, kui juba ooperi üldiseloom ei ühti mainitud muusikalübiga. Küll aga võib operetis ja ka lõbusasisulises ooperis kasutada džäss-orkestrit.

Julgeme loota, et suudetakse vähemaks süiski kohaneda ka moodse muusikaga ja lepitakse saksofoni olemasoluga.

TEATEID

Inglisekeelsed raadiosaated

G. Rannas, g. I kl.

Paljud meist on kindlasti huviga kuulanud keskpäeval kooliraadiot ja on teadlikud, et meiegi koolis leidub raadio-onusid ja -tädisid" kaunis hulk. Esimesel õppeaasta-poleel, nimelt 7. novembril, esinesid kooliraadios ingliskeelse kavaga meie inglise keele õpetajad prl. L. Randma ja Mr. Billows. Esimene jutustas sissejuhatava osa inglise õpilaste elust ja õppimistingimustest, tutvustades kuulajaid oma tähelepanekutega inglise õpilaste keskel.

Mr. Billows andis huvitava ülevaate oma koolipõlvest, just neist mängudest, seiklustest ja lõbudest, mis inglise koolipoissi ootavad koolis. Huvitavad olid ka laulud, mis Mr. Billows esitas kui inglise noorsoole iseloomustavaimad.

Üldiselt oli saade igati õnnestunud. Kõigest, mis jutustati või lauldi, sai hästi aru.

Teine ingliskeelne saade koolidele oli 15. detsembril. See oli jõuluaeline kuuldemäng „Santa Claus is coming“. Raadiole kohandatud Riikliku Kolledži õpetaja pr. Mary Kansbergi poolt; ka näitejuhiks oli pr. Kansberg. Tegelasiks olid algkooli ja progümnaasiumi I ja II klassi õpilased.

Noored esitasid oma osad selgesti ja kindla ning arusaadava häälamisega. Muusikaline külg, millele eriti palju tähelepanu oli pööratud, õnnestus hästi ja andis kuuldemängule tubli annuse erksust ning vaheldust. Õpilaste kui ka pr. Kansbergi tööd peab tunnustavalt hindama. Hool ning armastus töö juures on alati parima kordamineku eelduseks. Meie nooril õppureil näib seda olevat palju ja nad võiksid ses suhtes nii mõnelegi vanemale ja „auväärsemale“ eeskujuks olla.

12. märtsil oli kooliraadio kavas kuuldemäng „Brutus and Mark Antonius“, mille prl. Lilly Randma ja Mr. Billows olid seadnud kuuldemänguks William Shakespeare'i tragöödia „Julius Caesari“ järele. Tegelasiks olid progümnaasiumi ja gümnaasiumi õpilased. Kuuldemäng oli raskem aru saada kui eelmised ingliskeelsed saated. See on ju ka loomulik, sest William Shakespeare ei mõelnud oma tragöödiad kirjutades mitte inglise keele õppijaile, vaid tunijaile.

Üldiselt on kõik ingliskeelsed esinemised jätnud väga häa mulje. Eesti noorsugu võib paljugi õppida nende kuuldemängude kaudu ja meie oleme uhked oma südikaille õpetajaile ja õpilastele, kes aitavad kanda briti kultuuri ka eesti kodusesse.

Maleringi tegevusest

8. aprillil lõppesid Maleringi poolt korraldatud 1939/40. a. malevõistlused kooli meistri nimele, mis olid alanud möödunud semestri 12. novembril.

Võistlused korraldati kahes klassis. A klassis võistlesid 6 kooli esimaletajat ja B klassis kõik muud gümnaasiumi ja progümnaasiumi maletajad.

B klassis peeti turniir kolmes grupis 21 osavõtjaga, kelledest loobusid 5 võistlejat. Gruppides esikohtadele tulnute vahel korraldati B klassi lõppturniir, mis andis järgmise resultaadi:

1. G. Saame prog. V-a, 2. ja 3. O. Vahter g. I ja E. Ivanov prog. V-b, 4. L. Padrik prog. V-a, 5. E. Lippe prog. V-b.

A klassi turniir kooli meistritiitlile 6 osavõtjaga kujunes kestuselt pikimaks,

sest turniir peeti kaheringiline. Samuti kui B turniiris, loobus ka siin üks mängijaist, kooli eksmeister P. Bürger, edasivõistlemisest.

Tulemus:

1. J. Schultz g. I, 2. A. Neidek g. II, 3. L. Vuht g. II, 4. E. Kikerpuu g. II, 5. H. Saidlo g. II, 6. P. Bürger g. III.

3. märtsil peeti Maleringi korraldusel simultaanseanss, mille andis endine üliõpilaskonna malemeister hr. Vendelin.

Simultaanist võttis osa 19 mängijat, eesotsas lauluõpetaja hr. Võrguga.

Hr. Vendelin võitis 14, kaotas 4 ja mängis viiki 1 partii.

Õpilasist võitsid Ivanov prog. V-b, Ronimõis prog. IV-a, Vuht g. II ja Gering prog. IV-b. Viigi saavutas Saame prog. V-a.

Laskevõistlus

5. aprillil toimus Riikliku Kolledži ja Kommertskooli gümnn. II klassi meeskondade vaheline laskevõistlus Reaalkooli lasketiirul. Lasti 5-lasuline seeria põlveltasendist. Tasavõigises võistluses, kus kumbki pool näitus hüüd võistlusindu, saavutas RK meeskond (Kruusimaa, Maiste, Toomingas, Saidlo) 181 silmaga võidu Kommertskooli 175 silma vastu. Kommertskool, tahtes kaotust revanšeerida, kutsus RK meeskonna oma ruumidesse võistlema eelmise võistluse tingimustel. Kutse võeti vastu ja 8. aprillil toimuski võistlus, mis lõppes RK meeskonna (Kruusimaa, Maiste, Neidek, Saidlo) ühesilmalise kaotusega.

Üks kontsertidest

Kahju, et on nii vähe nüsguseid kontserte, nagu oli seda Lepnurm orelikontsert. Me tuleme neile kontsertidele võib-olla tühjadena, kuid me läheme neist täis elamusi.

Hugo Lepnurm on suur talent, üks maailma parimaist organistest. Oma kontserdi esimesse ossa oli ta paigutanud Bach'i ja eesti helitööd, teine aga koosnes prantsuse loominguist.

Lepnurm oskab kasutada haruldaselt hästi registreid ja sellega ta üllatas meid mitu korda õhtu jooksul. Paljudel on arvamine, et Bach'i peab mängima tumedalt, kuid ei — Lepnurm mängis seda heledate registritega, säravalt. Esimese jao parimad palad olid Bach'i „Toccat, Adagio ja Fuuga“ C-duuris ja Heinmetsa huvitav ja tehniliselt raske „Toccat F-duur“.

Teises jaos peab kõiki palu pidama huvitavaiks, nii Vierne'i kui ka Dupre'd. Kahjuks pole Estonia oreil küllaldaselt registreid säärase helitööde ettekandmiseks nagu Tournemire süit, aga ka seda me võime lugeda õnnestunuks Lepnurm esituses. Dupré prelüüdis Lepnurm mängis nii õrnalt, et oleks vaja vaid silmad sulgeda ja end taevas kujutella.

Õhtu lõppes kava järele Saint-Saëns'i prelüüdi ja fuugaga. See on jõuline helind, täis tuttsid, kus me naudime täisoreli jõudu ja efekti.

Me võime vaid soovida, et Lepnurm üsna pea jälle kontserteeriks ja et meie publik rohkem orelimuusikat nõuaks ja seda väärikalt hindaks.

—io.

V Ä L J A A N D J A : R I I K L I K U K O L L E D Ž I K U L T U U R R I N G

Vastutav toimetaja: August Meissaar. Päätoimetaja: Ilmar Reidi.
Toimetus: Lembit Riik ja René Rättnik.

Trükikoda J. Roosileht & Ko. Tähtsime Lühijalg 4. Ilmus trükist 8. mail 1940

N. S. G. 1. 81.

